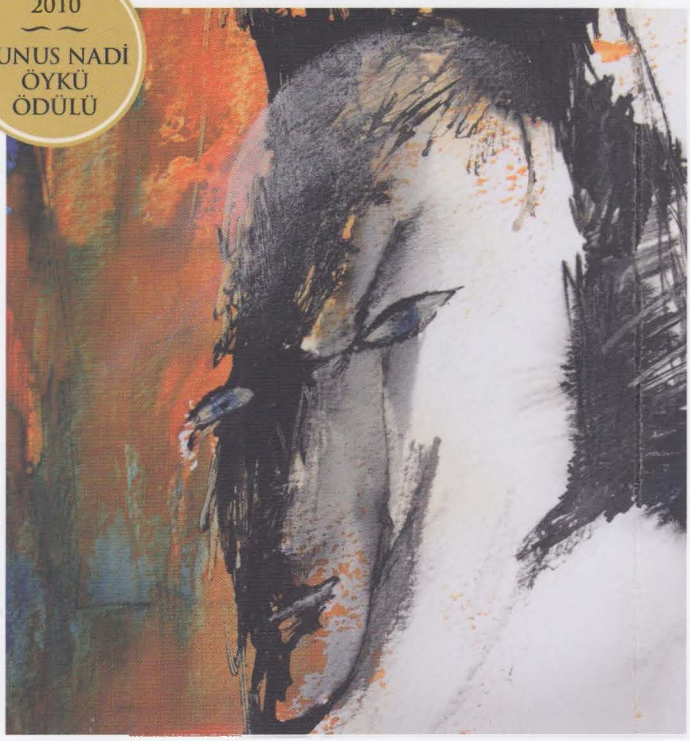
AYŞEGÜL ÇELİK

KÂĞIT GEMİLER

2010
YUNUS NADİ
ÖYKÜ
ÖDÜLÜ

ÖYKÜ

CAN

© 2013, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Yapı Kredi Yayınları, 2010
Can Yayınları'nda 1. basım: Ocak 2013
Bu kitabın 1. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © iStockphoto.com / Hans-Peker Widera

Kapak baskı: Azra Matbaası
İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-1592-1

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

AYŞEGÜL ÇELİK

KÂĞIT GEMİLER

ÖYKÜ

Ayşegül Çelik'in Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Ölmeyi Bilen Adam / Muhsin Ertuğrul, 2013

AYŞEGÜL ÇELİK, 1968'de doğdu. HÜ İktisadi ve İdari Programlar ile AÜ DTCF, Tiyatro bölümlerini bitirdi. HÜ Sosyal Antropoloji Bölümü'nde yüksek lisans programına katıldı. *Varlık*, *Milliyet Sanat*, *Hürriyet Gösteri*, *kitap-lık*, *Doxa*, *Bütün Dünya*, *Akşam-lık*, *Kent ve Gençlik*, *Bireşim*, "*ağır ol bay* düzyazı", *Dünden Bugünden Edebiyat* gibi dergilerde öykü, şiir ve makaleleri, *Cumhuriyet*, *Hürriyet*, *Milliyet*, *Star*, *Radikal*, *Yeni Şafak*, *Sabah* gibi gazetelerde röportajları yayımlandı. Televizyon, sinema ve sahne için drama yazarlığı yanı sıra televizyon için çocuk programı yazarlığı yaptı. Radyo oyunları TRT tarafından ödüllendirildi. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Kaynanam Nasıl Kudurdu?* romanından yaptığı oyun uyarlaması Devlet Tiyatroları ve Bursa Şehir Tiyatroları tarafından sahnelendi. *Kadın Öykülerinde Ankara*, *Kadın Öykülerinde Doğu*, *Belki Varmış Belki Yokmuş*, *Bir Dersim Hikâyesi*, *Şehir ve İnsan*, *Kar İzleri Örttü* adlı çok yazarlı kitaplara öyküleriyle katıldı. *Şehper, Dehlizdeki Kuş* adlı öykü kitabıyla Notre Dame de Sion Edebiyat Ödülleri'nde mansiyon, *Kâğıt Gemiler* adlı öykü kitabıyla 2010 Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü aldı. *Sensizankaradadenizdüşleri* (1997) adlı şiir, *Korku ve Arkadaşı* (2005) adlı öykü ve *Ölmeyi Bilen Adam / Muhsin Ertuğrul* (2012) adlı biyografi kitapları var. Halen Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda Dünya Edebiyatı ve Uygarlık Tarihi dersleri veriyor.

İçindekiler

Afsun 13
Kuşlar 19
Kelimeler Masalı 25
Gökteki Kara Boncuk 31
Toprağın Öyküsü 37
Beyaz Kelebek 51
Çöl Gemileri 67
Ah, Seni Bahtsız Yalnız 75
Deli Orman 81
Son Hikâye 91

Sen,
Kâğıdın sesine fütursuzca kulak kabartan okur...
Bilmelisin ki, bu satırların yazanı bir kadındır.
Elinde tuttuğun sayfaya kalemin kondurduğu işaretler, bir kadının avaz avaz bağıran avuçlarından kaynıyor.

Okuyup yazmak sırrı şeyhlere aitken kaleme el sürdüğüm için suçluyum. Fakat ilk değil bu. Yıllardır, çocuklarımın uyuduğu odadan kaçıp ay ışığında masallar örüyorum. Çünkü doğduğum günden beri öykülerden, masallardan başka bir şey yok aklımda. İnan bana, o kuytuya nasıl sızdıklarını bilmiyorum.

Haydi... Madem bir kez kulak verdin, gerisini de getir; gel bu kâğıt gemiye bin. Suçu, suçluyu salıver gitsin aklından. Sadece bir masal anlatacağım sana. Kalemi masala alet edenin cezası çakıltaşından büyük olmasa gerek...

İki sayfa arasına bir reyhan yaprağı koyuyorum. Masalın ilk harfidir bu. Çünkü dev bir orman kuracağım onun altına. Okuduğun ilk satır, sabah güneşinin vurduğu buğulu bir patikaya götürecek seni. Ağaçlara dolanan çalı güllerinin, zakkumların arasından usul usul yürüye-

ceksin. Topraktan yükselen buğu, "Çınarları selamla!" diye fısıldayacak. O zaman durup etrafını saran ağaçlara bir daha bakacaksın. Bir daha ve yeni bir gözle. Nasıl dupduru bir mutlulukla topraktan fışkırdıklarına şaşıracaksın. Ağaç denen mucizeyi ilk görüşün bu olacak. Islak toprağın kokusunu içine çekeceksin. Çiy damlalarındaki güneş gözünü alacak. Aynı nehirden sulanan geyikle kaplanı, gökte kol kola gezen güneş ve ayı görünce, burada geçer akçenin merhamet, dilin aşk olduğunu anlayacaksın.

Çünkü vicdanı olmayan hiç kimse bu ormana giremeyecek, hatta yolunu bile bulamayacak. Beyaz parmaklıklarla çevireceğim onu. Tanrı yeni dünyayı bu Deli Orman'dan yaratacak. Ama vakti gelene kadar, onu bir çöle, çölü de masala gizleyip kapısını kilitleyeceğim. Sakın korkma, kimse tek yaprağına ilişemez.

Birkaç sayfa sonra fikrinin değişeceğini de biliyorum... Masal ilerledikçe aklın büyümeye başlayacak. Bir kurt düşecek içine, "Belki..." diyeceksin. "Belki de masal değildir bunlar..." Sonra o ağır taş gelip oturacak kalbine: "Ya değilse!"

İşte, sadece bu soruyu bulmanı bekliyorum. Bütün cezalara razı olup kalemi elime alışım bu yüzden.

Ey okur, masallar bizim gibi fakir fukaraya mı kalmış? Gerçek bizim nemize yetmiyor?

AFSUN

Melek Fahreddin, insanları, hayvanları yarattıktan sonra bunları hırkasının cebine koydu, derler. Öyledir de. Fakat günü gelince herkesi dünyaya bırakan yüce melek, kardeşim Bedir'i, hırkasının cebinde unuttu. Zavallı çocuk karanlıkta yolunu kaybetmiş olacak, bir türlü oradan çıkıp yanımıza gelemedi.

Eski bir betik var, kadim harflerle yazılmış: "Ne yapalım biz bu kırık kalbimizle..." diye sorar. Keşke ben yazmış olsaydım bunu... Çünkü eskiden Sitare vardı, ablam.

Şimdi hayal meyal hatırlıyorum, şosenin kıyısındaki ölü kurda bakmaya gitmiştik. Suratsız, cılız hayvanın tekiydi. Gözleri yoktu ve kulakları sinek kaynıyordu. Daha durup seyredecektik fakat topraktaki gümbürtü başlayınca saklandık. Uzaktan dev arabalar geliyordu. Az sonra, yeri göğü zangırdatıp tozu dumana katarak önümüzden geçtiler. Öyle ki, akşam köye döndüğümüzde arabaların kaldırdığı tozun geçmediğini, bazı yıkıntıların hâlâ usul usul tütmekte olduğunu gördük. Büyükler konuşuyorlardı. Babam, "Bu kadarla kalmaz," diyordu amcama. Amcam, ne kadar eski olduğuna aldırış etmeden ince, beyaz sakalını yokluyordu.

Bundan sonrası hızlı, çok hızlı akan bir nehre gözlerini dikip suyu saymaya benziyor. Anladığım şu ki kan

davası gibi bir şeydi başımızdaki. Gençler, köyden çıkarılıp uzak bir yerlere gönderilecekti. Ama o uzak yerin neresi olduğu konuşmalardan anlaşılmıyordu. Uzağa, diyorlardı sadece, çok uzağa... Kurttan bile öteye yani. Oysa daha ileride bir şey yoktu. Sarı toprak köyün önünden çıkıp yürüyor, sarı dağlar ve sarı tepeleri geçip tellere varıyordu, sınıra. Sınır sadece bizim içindi. Yoksa sarı toprak aldırış etmeden tellerin altından akıp başka sarı tepelere yayılıp gidiyordu. Kafdağı'nın tellerin ötesinde olduğu zamanlardı: Uzaktı oralar, çok uzak. Nasıl toprak göz alabildiğine uzayıp gidiyorsa, teller de öyleydi. Geceleri birilerinin gizlice bunların ucuna yenilerini koyduğu ve bu tellerin bütün dünyayı dolaştığı söyleniyordu. Ama ben inanmıyordum. Bir kere, dünya bir değil, yedi taneydi. Dokuz yaşında olmama rağmen cinlerin, devlerin, Yecüc ve Mecüclerin ülkesinde bu tellerin işe yaramayacağını adım gibi biliyordum. Fakat kimse teller üstüne bu kadar düşünmüyordu.

Aileler bölünmeye, koyun, kuzu ağıllardan salıverilmeye başlamıştı. Delikanlılar köyden çıkarılıyor, gelinlik çağa gelen kızlar, bizim gibi dağda bayırda gezmesinler, ölü kurtlara bakmaya gitmesinler, diye bohçalarında namuslarıyla başka köylere, ailelere emanet ediliyorlardı.

Bazıları hemen o gece gitti, ama Sitare dört gün daha kaldı bizimle. Tozdan ve güneşten yüzü ağarmış o araba gelene kadar... Babamın geçen kış, mayından kurtardığı bir at ve binicisinin sırtına sarılı bebeğin hatırına, sınırın ötesindeki bir aile, onu buradan götürüp kollamayı kabul etmişti. Emanet değildi gidişi. Karılık vazifeleri için on beş yaşının beklenmesi kaydıyla gidiyordu Sitare. Tellerden bile öteye... Annem onu bembeyaz giydirmiş, başına da taze çiçeklerden bir gelin tacı koymuştu. Tacın çiçeklerini sabah duasından sonra babamla birlikte toplamıştık. Sarmısak çiçekleri ve papatyalar, tepenin eteği-

ne serilmiş yatıyordu. Babamın avuçlarıyla gözlerini sildiği gündü.

Araba uzaklaşırken şosenin taşlarını oynattı yerinden. Ben, annem, babam ve yüce Fahreddin'in hırkasında oturmuş bekleyen Bedir, hep birlikte Sitare'ye bakıyorduk. Gelin köyden çıkarken arkasından taş atarlar. Geri dönmeye kalkmasın, gittiği yerdeki hayatını sahiplensin, diye... Oysa biz sadece bakıyorduk. Arka koltuğa, kaynanasıyla görümcesinin arasına oturmuştu. Başındaki gelin tacı çok durmaz, diye düşündüm.

Bedir'in gölgesini saymazsak üç kişi kalmıştık geride. Boyum bu kadar uzun değildi. Şimdi az ötede uyuyan sümbüller, başımın üstünde ağulu kokularını salıp beni izleyen çalı gülleri, şakayıklar, ibrişim ağaçları yoktu. Çölün kıyısındaki şehir, evler, yollar, otel inşaatı yoktu. Fakat korkak, şaşkın bir kalem vardı, bilhassa geceleri avucuma girip oturuyor, sıkı sıkı ellerime tutunuyordu. Çünkü, ortadan kaybolmadan çok önce, biz küçükken yani, okuyup yazmayı öğretmişti bize annem, gizlice.

Annem... Kendinde aslolanı herkesten saklamak zorunda kalan kadın... Güzel değildi, fakat müthiş dokunaklı, kalın bir sesi vardı. Parmaklarındaki eğrilik yüzünden bazı işleri göremez, süpürgeyi, bıçağı tutamazdı. Evet, sağ elinin parmakları birkaç yıl önce içe doğru kıvrılmaya, eğrilmeye başlamıştı.

O eski sandığı açarken de parmağını paslanmaya yüz tutmuş halkaya geçirememiş, bileğiyle iterek kaldırmıştı kiraz kapağı. Geline verilebilecek bir altın para, işlemeli mendillere sarılı duruyordu. Bunun dışında iki muska çıktı sandıktan ve deste deste kâğıt... Kenarı yırtık, köşesi kıvrık, sarı, beyaz çeşit çeşit kâğıt annemin el yazısıyla doluydu. Yığının ortasında bir de kalın kapaklı, küçük defter duruyordu. Annem defteri koynuna soktuktan sonra gerisini ablama verdi. Gittiği yerde okuma-

sını ve sonsuza kadar saklamasını istiyordu. Fakat babam üç kadının sessizce karıştırdığı sandığın başına gelmiş, içinden çıkanları görünce de büyük bir öfkeye kapılmıştı. Muskalara, mendile, altına dokunmadı. Bağıra çağıra kâğıtları kucakladı, hepsini alıp götürdü. Koynundaki defteri saymazsak annemin harflerinden geriye hiçbir şey kalmadı. O zaman çok üzülmüş, kızmıştım ama büyüdükçe babamın bir suçu olmadığını fark ettim. Çöle komşu kupkuru bir köyde, bulduğu her kâğıda bir şeyler karalayan kadını anlamak kolay bir iş değildi.

O harfleri gördüğüm için mi bilmiyorum, daha ertesi sabah paket kâğıdının arkasına ablam için bir şiir yazdım. Tuhaf bir işti bu. Kırık uçlu kurşunkalem düşündüğüm her şeyi biliyordu. Hatta düşünemediklerimi de. Aklıma gelmeyen sesleri, bulamadığım kelimeleri o çağırdı şiire. Çağrıya uyan harfler kâğıda üşüşüp büyük bir yaygara kopardılar. İşte o gün, annemin ellerinin neden herkesinkinden farklı olduğunu anladım. Parmaklarındaki eğrilik, bir kalemi olmayışındandı. Yaslansın diye yanına kalın dallar sapladıkları çelimsiz fidanlar gibiydi annemin sağ eli. Dalları gövdesine değene kadar eğilip bükülen fidanlar gibi... Parmakları kalemsiz kalınca ne yapacağını, nasıl duracağını bilemiyordu. Çünkü bir öykücüydü benim annem, bir dilbaz, hayali karışık bir kadındı.

Onun kelimeleri şimdi benim elimi tutuyor. Arkamdan yürüyen fısıltıları duyuyorum: "Anasına benziyor," diyorlar. "Aynı onun gibi."

Evet, Sitare on üç, ben on yaşındayken ortadan kaybolan anneme benzediğimi biliyorum. Tıpkı onun gibi yazmak istiyorum. Çünkü bizim insanlarımız geçmişlerini bilmez. Soracak olursanız, hep başka insanların, başka zamanların hikâyelerini anlatırlar. Okuyup yazmak ilmi bizim gibi sıradan insanlara açık edilmediğinden, yaşadıklarımız göğe savrulan harflerden ibarettir. Daha

fısıldandıkları anda kelebek kanadı gibi dağılıp kaybolurlar. Oysa yazı, insanı zamana bağlar.

O vakitler hiçbir okula gitmemiştim, aklımda da bu kadar şey yoktu. Fakat kelimelerin beni dinlediğini biliyordum. Önce gördüklerimi yazdım; nehrin içinde yaşayan karı ve yağmuru, etrafımızı saran dağları, her yere giden sarı toprağı... Sonra da göremediklerime geldi sıra... Denizi arayan hikâyelere, annemin söz ettiği deli ormana ve Sitare'ye... Nereye gittiğine, kimlerle ve nasıl mutlu yaşadığına, bizi hiç özlemediğine, aklına bile getirmediğine...

Beyaz elbisesine yüreğimin ışığını takarak gitti o. Kabaran toz bulutuyla izini sakladı bizden. Sitare, ablamdı ama, ben onu yazdığım ilk öykü, diye hatırlıyorum.

KUŞLAR

Dağların arasındaki köy o kadar ufaktı ki asfalttan bakınca kara mercimek tanesine benziyordu. Yıldız, buraya çok uzaklardan geldi.

Babasına verilen söz gereği düğün dernekle karşılanmadı. Onu görmeye gelenler, arabanın etrafını çevirdiklerinde, telli duvaklı bir gelinle değil, beyaz elbisenin içinde oturan bir çocukla karşılaştılar. Dil bilmiyordu ve yüzünden bir şey okumak mümkün değildi. Dualardan bildikleri Arapça sözcüklerle konuşmaya çalıştılar onunla, fakat küçük kız kimseye ses etmedi. Galiba korkuyordu. Çünkü daha on iki yaşındaydı, bu vakte kadar hiç yalnız kalmamıştı. Her zaman kavağın gölgesinde duran tek perdeli bir evi, saksıda kımıldanan çiçekleri, yan odada anasıyla babası, omuz başında gördüğü düşe uyanan kız kardeşi vardı. Oysa şimdi, yedi kat yabancı kalabalığın ortasında gözlerini yere dikmiş, omzuna dökülen sarmısak çiçeklerini topluyordu.

Yıldız, hep iyi, çok iyi muamele gördü. Sofraya bir kaşık daha koyup evin çocukları arasına kattılar onu. Herkes ne yapıyorsa o da aynını yapıyor, kâh yemeğe, ev işine, kâh bağa bahçeye yardım ediyordu. Tarlaya, kümese koştuğu günlerden birinde, ahırın kuytusuna atılmış, sol yanı kırık bir dokuma tezgâhı buldu. Ağacı kıymık

kıymık kalkmış, kenarı köşesi beş parmak toz tutmuştu. Bu harap haline bakarken ondaki gücü tahmin edemedi Yıldız. Oysa bu eski tezgâh, birden çok insanın ve hayvanın hikâyelerini değiştirecekti. Yıldız onu bulduktan sonra bir daha hiçbir şey aynı olmadı.

Kenarı kırıldığından beri ahırın köşesinde yatıyordu. Yıldız'dan önce gelip de öyle uzun uzun önünde duran, etrafını dolaşan olmamıştı. Kaynanasınındı bu tezgâh. Yaşlı kadın onun merakını görünce öne düştü, yünü, düğümü gösterdi. İpleri nasıl tutacağını, nasıl dolayıp nasıl çekeceğini tek kelimesi anlaşılmayan uzun bir konuşmayla anlattı. Kadının akşam alacasında oynayan, buruşuk, solgun ağzını dikkatle dinledi Yıldız, ihtiyar parmaklarını seyretti. Sonra ürkekçe gösterdiği yere oturup tezgâhın başına geçti.

Parmakları iplere değdiğinde dalgalı bir sevinç yayıldı içine. Ne kadar uysal şeylerdi bunlar! Karışıp dolaşmadan, tariflenen yere gidip sıkıştırıldıkları gibi durdular. Karanlık basarken tezgâh tıkırdamaya, düğümler birikmeye başlamıştı. Küçük kız, büyülenmiş gibiydi. Cılız düğümler birbirine yaslanıp ilk sıra bittiğinde, o da ilk kez nefes alıyormuş gibi derin derin içini çekti.

Dokuduğu ilk şey, ismine özenip yıldızlarla doldurduğu bir kilimdi ve doğruca gece göğüne açılıyordu. Bunun kendi köyünün üstündeki gök olduğunu hemen anladı Yıldız. Evi, işte bu gecenin altında bir yerdeydi. Az daha baksa kavak ağacını ve kardeşini görebilirmiş gibi geldi. Köyün rüzgârı da kilime saklanmış olacak, şimdi oradan burnunun direğini sızlatıyordu. Bu kilimi kardeşi için ayırdı Yıldız; çevresini, püskülünü de kaynanası yaptı.

Geldiği yerde bazı renkleri görmemişti. Kâinattaki her şey gibi motiflerin de bir ömrü olduğunu, üstelik yüzyılları bulan bu uzun ömrün hikâyelerle dolup taştı-

ğını bilmiyordu. Sabah namazından evvel uyanan, gün doğarken ortadan kaybolup az sonra evin ötesinde berisinde beliren küçük gelin, çıt çıkarmadan her işe yetişiyor, sonra bütün vaktini o eski tezgâhın başında geçiriyordu. Mevsimler birbiri üstüne devrilirken, iki yıl sonra, sabırsız ellerin kurduğu bir yatakta beraber uyuduğu sivri çeneli delikanlıdan bir oğlu oldu. Fakat çocuk ölü doğmuştu. Anasının bedeni, kendinden başkasını beslemeye yetmiyordu henüz. İçindeki ölü çocuğu attıktan sonra rahatladı Yıldız; elini, aklını, her şeyini dokumalara, kilimlere verdi.

Kaybettiği canın yasını tutmayı akıl edemeyen küçük kadının analığı, çok geçmeden konu komşunun diline düştü. Çünkü karşılarında duran kızın, birkaç yıl önce arabadan inen o beyaz elbiseli çocuk olduğunu sanıyorlardı. Gözlerinin önünde, evlerinin içinde büyümüştü. Bildiklerinden başka biri olabileceği kimsenin aklına gelmiyordu. Oysa, renkler ve düğümler marifetiyle içine kurulan yeni dünyaya çekilip oturan Yıldız, artık başkaydı. Ona dikkatle baksalar yaptığı şeyin dokuma, nakış olmadığını anlarlardı.

Bir şey arıyordu o. Parmakları kıpırdayarak uyanıyordu uykudan; ellerinden iğde ağaçları, gelincikler fışkırıyor, renkler avuçlarına yürüyordu. Nihayet bir gün sabaha karşı onların sesini de duydu Yıldız. Nakışlar dile gelmiş fısıldaşıyorlardı. Uzanıp kuvvetli düğümlerle dokumalarına bağladı bu sesleri. Çok geçmeden motifler, renkler birbirini çağırır oldu. Çağrıyı duyup gelenlerden biri de, adı sanı bilinmedik, tuhaf bir kuştu. Yıldız'ın kayınbabası için başladığı seccadenin ortasında aniden belirivermişti. Görünüşe bakılırsa bir yaz göğünün altında duruyordu hayvan, gövdesi güneş ışığıyla pırıl pırıldı. Kırmızı bir gaganın böldüğü küçücük yüz, kuğularınki gibi yüksek, ince bir boyuna bağlanıyordu. Bedeni basık

ve gösterişsizdi, bu yüzden ona kocaman bir kuyruk taktı Yıldız. Uzun zaman bunu süslemekle uğraştı. Yeşil tüylerin arasına kondurduğu muntazam beyaz daireleri, lacivertlerle çevreleyip kuyruğun her köşesine dağıttı. Sonra da bu görkemli kuyruğu getirip yeşil gövdeye bağladı. Hayvan seccadenin ortasında tastamam duruyordu.

Daha başladığı gün bitirdiği halde yine de uzun süre bu seccadeyle uğraştı Yıldız. Onu tezgâhın başına bağlayan seccadenin işi değil, ortasında duran hayvanın inadıydı. Sırtına vuran yumuşacık güneşe ve o muhteşem kuyruğa rağmen bir türlü gözlerini açmıyordu hayvan. Yıldız birçok rengi denedi ve sayısız düğümü... Tezgâhın tıkırtısı gece gündüz kesilmedi. İpler parmaklarını yakıyor, oturduğu yerde uyuyup uyandığı oluyordu. Fakat yaptığı hiçbir şey işe yaramadı, hayvan inat etmişti bir kere, gözlerini açmıyordu.

Bir gece korkulu bir düş gördü Yıldız ve ter içinde uyandı, ama korkusundan hemen gözünü açamadı. Susup karanlığın içinde bekledi. Yatak, karanlıkta bir başına yüzen eğri bir sandal gibiydi. Yanındaki sivri çeneli delikanlı kıpırtısız yatıyordu. Birden seccadedeki hayvanın derdini anlayıverdi Yıldız. Zavallının inat ettiği falan yoktu. Çağrıya uyup geldiği nakışın içinde bir başına olduğunu anlamış ve korkmuştu. Hatta öyle korkmuştu ki, gözlerini bile açamıyordu.

Geceye aldırmadan hemen koştu, seccadeyi yarıya kadar söktü Yıldız. Hayvanın başının gerisine, tıpkı ona benzeyen bir başka baş dokumaya koyuldu, kırmızı gagalı. Az sonra aynaya tutulmuşçasına çoğalmıştı hayvan.

Yıldız, onları güvende olduklarına ikna etmek istiyordu. Etraflarına geçtiği beş sıra kırmızıyla hayvanların dünyasını çerçeveye aldı. Sonra bununla da yetinmeyip çerçevenin dışını da sarılı morlu bir zeminle tıka basa doldurdu. Bazen iki, bazen üç kez üst üste atılan düğüm-

lerle dokuma ağırlaşmıştı. Parmaklarını düğümlerin üstünde gezdirdi, hayvanların dünyasına artık ne korku sızabilirdi ne yalnızlık... Kuşlar güvendeydiler. Nihayet içi rahatlayan Yıldız, büyük bir sükûnetle nakışa eğilip, "Yalnız değilsin," diye fısıldadı. "Korkma, aç gözlerini." Sesi annesininki gibi tesirliydi.

Belki o sesin, belki söylediklerinin tılsımından hayvan gözlerini hemen açtı. Omuz başında tıpkı kendine benzeyen bir yüz duruyordu. Küçük gözlerini birbirlerine dikip dikkatle baktıktan sonra hayvanlar usulca sokuldular. Yıldız'ın kalbi ağzında atıyordu. Nakışın, rengin büyüsünü biliyordu bilmesine, ama yine de bu kadarını beklemiyordu. Parmakları titredi, ağzını dualar doldurdu. Püskülü, saçağı düşünecek hali yoktu, hemen ipi kesiverdi. Kimselere göstermeden katlayıp kaldırdı seccadeyi. Birkaç gün de tezgâha, yüne el sürmedi.

O ara yeniden gebeydi. Bu kez canlı bir şey doğurmayı becerebilirse onun şerefine belki annesi, kardeşi ziyaretine gelebilir, belki de herkesi görsün, diye onu götürürlerdi köye... Fikrini değiştirmiş, artık küçük bir halıya benzeyen seccadeyi annesine hediye etmeye karar vermişti. Babası çivilerle duvara tutturursa pencereden gelen ışık kuşun kuyruğundan bakan lacivert gözlere düşerdi. Hemen gece iner, bir rüzgâr çıkar, kavak hışırdayınca kardeşiyle el ele tutuşup dilek dilerlerdi. Ne güzel olurdu...

Bunları düşünürken haritanın tümden dağıldığını, kavağın da evin de artık orada olmadığını bilmiyordu tabii. Afsun ve babasının, tepenin aşağısında, halasının gelin gittiği köyde uyuduğunu, babasının Bedir'i beklemekten vazgeçtiğini, çünkü annesinin bir sabah tuhaf bir biçimde ortadan kaybolduğunu bilmiyordu.

Âşık kuşları bulan, beklendiği gibi hane halkı değil, yatıya gelen bir akrabanın çocukları oldu. Elden ele gez-

di seccade. Kırmızı çerçeveden bakan tavuskuşları pek azametliydi doğrusu. Gök yoktu, yer yoktu, hayvanların kibrinden başka hiçbir şey yoktu ortada; bakan tövbe bismillah, diyerek başını çeviriyordu. Gebe olduğu için Yıldız'ın aklına öte âlemlerin, tuhaf yaratıkların üşüşmesi olağan sayılabilir, hayvanların bakışlarındaki cüret de bir yana konabilirdi belki, ama dokumanın seccade olması da görmezden gelinemezdi ya! Büyüklerin fısıltısı bir karara bağlanana kadar evin hayhuyu yatışmadı. Nihayet fikir birliğine vardıklarında oğlanlardan birini bağ bıçağını getirsin, diye odunluğa yolladılar. Kaynanası da kalkıp kapıları kapattı, perdeleri çekti.

Kuşlar, kırmızı pencerenin dışından kendilerine bakan insanları ilgisiz gözlerle seyrediyorlardı. Fakat bıçağı getiren çocuğun yüzünü görünce huzurları kaçtı. Yıldız'ın kayınbabası bir besmele çektikten sonra bıçağı alıp dokumanın alt ucuna dayayıverdi. Hırıltılı bir ses duyuldu ve büyüyerek doldurdu odayı. Bıçağın ağzındaki sarı, mor ilmekler pıtır pıtır atıyordu. Az sonra da gelip kırmızı çerçeveye dayandı bıçak. Burada düğümler küçülüyor, ip sertleşiyordu. Yaşlı adam avucunu sıkıladı, daha bir kuvvetle yüklendi. Ama birden bir şeyler oldu. Bıçağın biteviye hırıltısını bastıran tuhaf bir çığlıkla inledi ortalık. Evet, düpedüz bir çığlıktı bu, ikinci hayvan –sonradan gelen, aynadaki– bağırıyordu açık açık. Bıçak durdu. Yaşlı el, kısa bir tereddütten sonra, dokumayı savurup minderin üstüne atıverdi. Dünyada her şeyi gördüğüne inanan bu ihtiyar, nakışın sesini ilk kez duyuyordu. Adamakıllı korkmuştu, birkaç adım geriledi, yüksek sesle dua etmeye başladı. Sıkı sıkı düğümlenmiş kırmızı pencerenin kıyısında telaşla gidip gelen kuşlar bu duraksamayı fırsat bildiler. İlmekleri aralayıp uzun ve acılı çığlıklarla herkesin gözü önünde seccadeden atlayıp gittiler.

KELİMELER MASALI

Bir vardı, bir yoktu
Yokluğu söylemesi zordu...

Tanrı, melekleri yaratana kadar, günlerin adı yoktu. Salı günü adını İsrafil'den almıştır. Perşembe günü Cebrail, cuma günü Şennail, cumartesi ise Melek Fahreddin yaratılmıştır. Yer, gök, hayvanlar ve diğer her şey Fahreddin'in hırkasından gelir. Âlemi cümbüşlü bir uçurtma sayarsak, insan onun kuyruğunun ucundaki toz zerresidir ancak. Fakat dünyaya olan aşkı kendinden büyüktür. Söylenene bakılırsa, aldığı ilk nefesten geliyormuş bu.

Tanrı onu dünyaya bırakmak için, burayı, iki ırmak arasındaki bu toprakları seçmişti. İlk insan, ilk nefesini işte burada aldı. Gözlerini açtığında, gördüğü ilk şey, şüphesiz gökte asılı duran ışıktı. Tabiata can veren güneş, bütün müjdelerini bildiği yerkürenin üstünde pırıl pırıl yanıyordu. Yerde ve gökte duran her şey gibi onu selamlamadan, önünde sevgiyle eğilmeden edemedi insan. O sarı, sıcak huzmeler, kirpiklerinden kalbine inip bütün bedenine yayıldı.

O zaman bile kalabalıktı dünya. İnsan gelmeden önce, her şey yerini almıştı. Denizler ve göller oyuklarına

girip oturmuş, yıldızlar yerlerine takılmış, dağlar dev pabuçlar gibi ovaların ortasına düşüp kalmıştı. Çiçek açan, kök salan, koşan, kanat çırpan, güreşen ve otlayan çeşit çeşit yaratık vardı. Bunlar göğün altında bir vakit boy gösteriyor, sonra günü gelince bir kayanın arkasında sessizce ölüveriyorlardı. Çünkü o zamanlar gayet kolay bir işti ölmek. İnsan yaratılana kadar, diğer mahlukat ölmekte hiç zorluk çekmedi.

Düzeni bozan, insan oldu. Aklını uysal bir hayvan gibi kucağına almış, içine doğduğu tabiatı dikkatle izliyordu. Hayat döngüsünün ahenkli bir ezgisi vardı. Buna uyan canlıların doğduğunu, topraktan uç verip büyüdüğünü, çiçek açıp yavruladığını ve bir gün usulca öldüklerini görüyordu. Bir mucizeydi bu, çünkü birkaç yağmurdan sonra ölen hayvanların, devrilen ağaçların, sararıp toprağa düşen otların tıpkısı geri geliyordu. Ölümün bir yenilenme olduğunu anlayan insanlar, buna yürekten inandılar. Meselenin aslı, içlerinden biri ölene kadar ortaya çıkmadı. İlk kez bir insan öldüğünde diğerleri onun etrafında toplandılar. Daha önce fark etmedikleri bir yalnızlık, iliklerine kadar işleyip ürpertti hepsini. Tabiat soğumuştu. Günler geçtikçe, ölenin geride kendinden büyük bir boşluk bıraktığı görüldü. Yeni insanlar doğmuştu doğmasına, ama bunlar ölenden de, birbirlerinden de farklıydılar. İnsanlar, ölüleri gömmenin, açıkta bırakmanın, yüzlerini gündoğumuna ya da günbatımına çevirmenin hiçbir şeyi değiştirmediğini öğrendiler. Mezarlara yol tarifleri, haritalar, geri gelmeyi kolaylaştıracak şeyler koymak da bir işe yaramıyordu. O günden bu güne tabiat aynı insanı iki kere görmedi. Yenilenme falan değil, düpedüz yok oluştu bu! Tabiatı tazeleyen ölüm, insanı sadece yok ediyordu. Bunu fark edince, hayranı olduğu o koca düzene kazan kaldırdı insan, ölümü reddetti.

Pek şaşıran Tanrı da, oturup "zaman" diye bir şey icat

etmek zorunda kaldı. Sayısız kolu ve bacağı olan bu tuhaf mahluk şaşmaz bir doğrulukla insanı, sadece insanı kovalıyordu. Diğer canlıların ondan haberi bile olmadı. Bugün hâlâ, günlere isim takan başka bir varlık yoktur tabiatta. Hiçbiri yılları saymaz, saatleri dakikalara bölen ince hesaplardan anlamaz. Çünkü sadece insan içindir zaman. Onu ölüme ikna etmek için... İnsan yoksa zaman işlemez. O, tek başına mevsimlerin sırasını bile bilmez.

Zamanın icadı, insanlar arasında büyük bir korkuya neden oldu. Ürkütülmüş bir kuş sürüsü gibi ormandan kaçıp vadiye dağıldılar. Toprağa sıkı sıkı tutunmak için küçük evler, köyler kurdular. Fakat içlerinden biri, kimsenin peşinden gitmek istemiyordu. Dağın arka yüzüne dolanıp kayaların arasına bir kulübe yaptı kendine ve bir meslek edindi.

Lisan tamirciliği yapıyordu. Kulübesi tepeleme seslerle doluydu. Bunların kimini keskiler ve eğelerle düzeltir, kimini rendelerle ufalar, herkes ırmağın sesini, bulutun rengini tastamam anlatabilsin, diye gece gündüz çalışır, sonra bunları kuşların boynuna takıp çoluk çocuğun arasına yayardı. Üst üste yığılı sedalar yüzünden kulübe karmakarışıktı. Bu kalabalık yetmez gibi, kuşlar da buldukları türlü şeyleri getirir, adamın çekicinin, örsünün kıyısına yığarlardı. Parlak taşlar, rüzgâr parçaları, nehir sesleri... Adam, hiçbirini geri çevirmez, bir başka tamirde lazım olur, diye üst üste istiflerdi. Bu kadar zevkle yaptığına bakıp yanılmamalı, lisan tamiri kolay bir iş değil. Bugün bazı sözcükler topallayıp düşmeden yürüyorsa, vaktinde onun taktığı tahta bacaklar sayesindedir.

Vadide yaşayanlardan bir kadın, kulübeyi bulmuştu. Gizli gizli tamirciyi izlemeye koyuldu. Sesleri eğip bükmekteki ustalığı, yaptığı kelimeler aklını başından alıyordu. Meşgul bir adamdı tamirci, etrafa bakacak vakti yoktu, bu nedenle de kadını fark eden sesler oldu. Kelimele-

ri mucizeden sayan bu kadını hemen sevdiler. Çağırdığında yanına koşmayı, istediği gibi dizilip istediği manaları söylemeyi iş edindiler. Kadın, bir gün tıpkı kendisi gibi, tamircinin kulübesini gözleyen bir adam gördü. Onun, kulübeyi dolduran seslere, tamircinin hünerine aldırış etmeden, örsün kıyısındaki parlak taşların büyüsüne kapılacağı kadının aklına bile gelmedi.

Oysa, köyüne döner dönmez gördüklerini bire bin katarak anlatmaya başlamıştı adam. Kendisine yardım edeceklere bol keseden ganimetler vaat ediyor, fakat bunun kolay bir iş olmayacağını da ekliyordu sözlerine. Çünkü bir başına yaşasa da, cümle mahlukatın tamirciye arka çıkacağı belliydi. Ona hak veren köylüler yamaçtaki, ovadaki komşularına koştular. Niyetlendikleri talanı anlatınca yandaş bulmak zor olmadı. Yeterli kalabalık toplanınca birleşme tamamlandı. Gündoğumuyla kulübeyi yerle bir etmeye karar verdiler.

Olup bitenleri öğrenen kadın, kulübeye koşup her şeyi bir bir anlattığında, ilk kez yüz yüze geldiği tamircinin gözlerini acıyla kıstığını gördü. Savaşmayı bilmiyor, ganimetten, kazanıp kaybetmekten anlamıyordu. Olduğu yere usulca çöküp oturdu. Kadının, bu çaresizliğe aldırmaya niyeti yoktu. "İlla can yakmak gerekmez," dedi ve bir yol önerdi ona. Tamirci hızlı davranmalı, dağ ve ova köylerinden gelenler birleşip kapıya dayanmadan sesleri yardıma çağırmalıydı. Yapacağı iş, kelimeleri birbirinden ayırmaktı. Eğer bu insanlar birbirini anlamazlarsa birleşip üstüne de yürüyemezlerdi. Tamirci bu aklı beğendi ve sabaha kadar hiç durmadan çalışıp insanların dillerini, kelimelerin manalarını birbirinden ayırdı. O hengâmede kaç dil icat edip hangisini kime verdiğini bilmese de, kendine yönelen düşmanlığı ilk elden savuşturmuş oluyordu.

Gerçekten de ertesi gün oyun bozuldu. Aynı evde

uyanan, aynı yolda yürüyen insanlar arasında bir uyumsuzluk baş göstermişti. İlk şaşkınlık büyük oldu, fakat uzun sürmedi bu. Dertlerini anlatamıyor, karşıdakini de anlamıyorlardı. Herkes suçu diğerinde aramaya başlayınca ufak tefek bağrışmalar yerini öfkeye, kavgaya bıraktı. Birleşme kopmaya, ayrışmaya dönüşmüştü. Çok geçmeden yorulup birbirlerinden tamamen vazgeçtiler. Tepelerin eteklerinde eşyalarını yüklemiş giden ikişerli üçerli gruplar belirdi. İnsan, ilk nefesini aldığı toprakları terk ediyordu. Daha gün batmadan, iki nehir arasındaki bu topraklar bomboş kaldı.

Bir kocakarının ağzında kaç diş varsa, işte o kadar insan, tepenin eteğinde buluştu. Terk edilen köylerden geride kalanlardı onlar. Nehrin ve aşkın sesleriyle örülmüş ender bir lisanı konuşuyorlardı. Kadın ve tamircinin birbirlerini yeniden görüşü de böyle oldu. Kulak kabartınca daha önce duymadıkları sesleri fark ederek şaşırdılar. Çınlamalara bakılırsa kayalara tutunan bir tohum usulca uyanıyor, yer altında yürüyen bir pınar, az öteden kaynamaya hazırlanıyordu. Dilini yeni öğrendikleri dünyaydı onlarla konuşan. Az sonra toprakta bekleyen ormanı da duydular. Eğilip toprağa dokunduklarında hemen uyandı orman ve büyük bir hızla büyümeye koyuldu. İnsanlar, ıssızlığı hayata çevirip bugün bir çölden ibaret olan topraklarda bir orman yeşertmeyi başardılar. Evet... Bu göz alabildiğine uzanan çölün yerinde o vakitler sonsuz bir uyum içinde yaşayan dev bir orman vardı.

Başından beri olup bitenlere tanıklık eden kadın, irili ufaklı ağaçların doldurduğu vadide dolaşırken bu büyük hikâyeyi çocuklarına nasıl bırakabileceğini düşünüp duruyordu. Nihayet bir akşam vakti, eline bir kalem aldı ve dağılıp kaybolmamaları için kelimeleri kâğıda dikmeye koyuldu. Geçecek uzun zamanı da hesaplamış, sayfanın arasına bir reyhan yaprağı koymuştu. Bu ıtırlı koku,

kelimeleri afsunlayıp uyutacak, günü gelip bir başka kadının parmakları değdiğinde sessizce uyanacaktı hikâye. O vakte kadar bekleyeceklerine söz veren kelimeler, saklandıkları ormanla beraber defterin arasına kıvrılıp gözlerini kapattılar.

GÖKTEKİ KARA BONCUK

Bir varmış, bir yokmuş
devridaim eden zaman
gelip aşkta durmuş...

Yokluktan bahsetmek isteyen bazı kadim kelimeler bırakıldıkları köşede bekleşiyorlardı. İnsana ölümü hatırlatan bu kelimeler sözlüklerden çıkarılmış, hiçlik masallara kalmıştı. İşte bu masallardan birinde, birbirini çok seven fakir bir karıkoca vardı.

Adam, bir oduncuydu. Farkında değildi ama, Azrail denen tuhaf melek tarafından bir süredir adım adım izleniyordu. Peşindeki kara gölgeden habersiz, ormanı adım adım gezen oduncu, nerede içi boşalmış kütük, vakti geçmiş gövde varsa bir bir sıralar, sonra da koca baltasıyla işlerini görürdü. Azrail'in canını sıkan da buydu işte. Çünkü bu adam hep vakti gelmiş ağaçları seçiyor, bir gün az, bir gün fazla yaşamalarına izin vermeden başında peyda olup o koca kütüklerin, çıkmasına ramak kalmış canını alıveriyordu. Karısı ormana gelmez, kulübede kalırdı. Bahçedeki odunları istifleyip keskileri biler, sonra gün ışığını evin orta yerine koyup oduncuyu beklerdi. Bu durum koca meleğin kanatlarında sessiz kaşın-

tılara sebep oluyordu. Kendi işini elinden alacak kadar iyi iz sürmesi yetmez gibi, aşktan yapılmış bir kalede yaşıyordu adam. Kanatlarındaki kaşıntılar artınca dayanamadı, dosyaların bulunduğu büyük salona girdi ve hesap meleklerini atlatıp sırası gelen fanilerin arasına oduncunun adını da ekleyiverdi. Elbette gizli kalacak bir şey değildi bu, ama ortaya çıktığında iş işten geçmiş olacaktı. Nihayet rahat bir nefes alan Azrail, vakit kaybetmeden geri dönüp kulübenin camına oturdu. Hışırdayıp ev ahalisini uyandırmasın, diye kanatlarını katlayıp yanına koyduktan sonra, sabırsızlıkla ertesi günü beklemeye başladı.

Oduncu ve karısı sabah pek tuhaf uyandılar. Gözünü açar açmaz etraflarındaki çıngıllı alametlere kulak kabarttı kadın. Bir şeyler olduğu belliydi... Bir kere yedikleri ekmekte tat tuz yoktu. Küçük kulübenin huzuru kaçmış, kocasının gözlerinde tuhaf kıvılcımlar peyda olmuştu. "Sanki yazgısı değişmiş gibi," diye düşünerek pencereye yaklaştı kadın. Saksıların arasında oturan Azrail'i görmedi, ama kulübeye değen renkler solmuş, saksıdaki çiçekler üşümüştü. "Güneşin önünü kesen bir şey var," diye düşündü kadın. "Biri göğe kara bir boncuk takmış gibi..." Sonra kocasına seslendi: "Bugün ormana gitme. İlla gideceksen de... bensiz gitme."

Oduncu makul bir adamdı. Bazı şeylerin engellenebileceğini, bazılarınınsa laf söz dinlemediğini biliyordu. Her zamanki gibi sevgiyle gülümsedi karısına, sonra da baltası ve katırıyla yola koyuldu. Elbette, o da bir tuhaflık olduğunun farkındaydı. Bacakları yürümek istiyor, fakat bedeni arkasından gitmiyordu. Kırk yıllık baltası taş gibi ağırdı. Oduncu ne yapabileceğini bilmiyordu. Anasına kalsa soğan ve ısırgan her derdin devasıydı. Ama bakalım kendinde işe yarar mıydı bunlar? Başını iki yana sallayarak çimenlik tepeye doğru yürümeye devam etti. Azrail, iki adım gerisindeydi. Ellerini cebine sokmuş

cüppesini savurarak keyifle peşine takılmıştı. Oduncudaki ölüm alametlerinin tadını çıkarmak istiyordu. İşte adamın ayakları taş bağlanmış gibi ağırdı; ikide bir kafasını salladığına, kendi kendine bir şeyler mırıldandığına bakılırsa aklı da karışmaya başlamıştı. Azrail, onun kalbinde belirecek dikeni bekliyordu.

Tepeye gelince durdular. Oduncu katırını saldı ve baltasını bilemeye koyuldu. Fakat sonunu getiremedi bu işin, oracığa çöküp oturdu. Güneş devrilene kadar da kalkamadı yerinden. Azrail kıskançlığın, öfkenin ne kadar yersiz olduğunu anlamaya başlamıştı. Parmağını bile kıpırdatmasına gerek kalmadan bu işi bitirebilirdi. Adamın derin bir uykuya dalmak üzere olduğunu biliyordu. Oturduğu yerden kalkamayacak, daldığı uykudan meleklerin yanında uyanacaktı. Uykuyla uyanıklık arasında gidip gelen oduncu kalbinde bir dikenin kahverengi ısırığını duydu. "Bir şey oldu," diye düşündü. "Bir şey... Ölüyorum ben." Gözlerini açmak istedi fakat yapamadı, başı öne düşüverdi.

Oduncuyu izleyen sadece Azrail değildi. Karısı da peşindeydi. Onu adım adım takip etmiş, toprakta bastığı yerin karardığını, bitkilerin kıvrım kırış kuruduğunu görerek buraya kadar gelmişti. Gün batana kadar, sindiği köşede gözlerini üstünden ayırmamıştı, fakat başının öne düştüğünü görünce soluğu yanında aldı. Kucakladı onu, başını kaldırsın, gözlerini açsın, diye seslendi, yüzüne dokundu. Oduncu yekpare sessizlikten yapılmış bir kuyuya yuvarlandığını görüyordu düşünde, karısını duymadı. Yanından yüksek duvarlar akıyordu. Kadın sıkı sıkı sarılıp göğsüne bastırdı onu. Oduncu sessizliğin içinde, kalbinin üstünde bir tıkırtı hissetti.

Kadının direnci Azrail'in keyfini yerine getirmişti. Cüppesinin içindeki renkli kutuları sayan bir hokkabaz gibi sevinçliydi. Gösterecek yüzlerce numarası vardı el-

bette, ama önce kadını biraz ölçmek istedi. Yanaklarını doldurdu ve yerinden bile kıpırdamadan, soluğunu oduncuya üfledi. Kadın Azrail'i değil, ama kocasının yüzünde başlayan rüzgârı gördü. Adamın kirpikleri, saçları tel tel soluyordu. Çaresizce onun yüzüne sarıldı ve rüzgârı kesmeye çalıştı kadın. Oduncunun yüzünden kaçan rüzgâr, göğsüne, ellerine atladı. Kadın onun göğsüne uzandı bir eliyle, sonra kollarına, ellerine... Ama ne fayda... Rüzgâra yetişemiyordu. Oduncunun soluğu iyice azalıp göğsü inip kalkmaz olunca bir tuhaflık baş gösterdi. Kadının acıyla inleyen bedeninden bir kol daha çıktı, kocasına bir daha sarıldı.

Tabiattaki bütün sesler ve gölgeler bir an durup bu tuhaf manzaraya baktılar. Azrail, daha önce böyle bir şeyle karşılaşmamıştı. Kadını hafife almaması gerektiğini anlayarak işin ucunu sıkıladı. Hemen oduncunun içindeki yokluğu büyütmeye koyuldu. Dikenin açtığı küçücük boşluk giderek yayılıyor, yaşadığı her şey, tatlar, sesler, kokular oduncuyu terk ediyordu. Kadın, kollarının arasında yatan adamın varlığının azaldığını duydu. Hemen saçlarını uzatmaya koyuldu. Bunlar, değdiği yere can vererek yağmur gibi indi oduncunun yüreğine. Çok şaşıran Azrail, kanatlarını açıp yanlarına gitti. Kadının kollarının sarmadığı bir yerden oduncuya ulaşıp başladığı işi bitirmeye çalışıyordu. Fakat o uğraştıkça kadının bedeni çoğalıyordu. Adama sızacak bir aralık bulamayan koca melek kızmaya başlamıştı. Karanlık basmış, alması gereken onca can varken bu ikisinin etrafına mıhlanıp kalmıştı. Aslında durumu çok, hem de çok kötüydü. Etraflarında dönüp durmaktan etekleri parça parça olmuştu. Bu haliyle yırtık cüppeli bir dilenciye benziyordu. Üstelik vakit ilerlemişti; hesap defterini tutan melekler kayıtları gece yarısı işlerlerdi. Eğer o zamana kadar bu işi bitirmezse oduncunun isminin listeye yanlışlıkla girdiği anlaşıla-

caktı. Bunu düşününce iyice canı sıkıldı, birden dönüşünü artırıp tozu dumana kattı.

Kadın durduk yere kopan fırtınayı görünce anladı ki, düpedüz ölümün kendisi bu karşılarındaki. Dişini sıkıp bütün gücünü harcadı, bedeni büyümeye devam ediyordu, az sonra oduncuyu tamamen içine aldı. Fakat yine de durmadı, toprağa ağmaya başladı. Bir ağaç gibi kuvvetle kök salıyordu. Öfkesi artan Azrail, olduğu yerde titredi. Ne diye kadına dokunmadan geçmeye çalışıyordu ki? Ha bir, ha iki, fark etmez, diye düşündü. Madem cellat kendisiydi, bir değil, iki can alacaktı burada. Kanatlarındaki kaşıntılar geri gelmişti. Göğe doğru uzayıp büyümeye başladı. Az sonra değil kadın ve adamı, neredeyse vadinin yarısını içine alacak kadar büyümüştü. Kadın aşağıda küçücük bir noktadan ibaretti. Toprağa tutunmuş, gözlerini karanlığa dikmişti. Nereden geleceğini bilmediği yeni fırtınaya hazırlanıyordu. Azrail büyümeye, kadın toprağa ağmaya devam etti. İşte o gece... çok uzun sürdü.

Gece yarısı karga çığlıklarına benzeyen sesler duyuldu ovada. Meleklerden biri defterdeki hatayı fark etmiş, hikâye kırılıvermişti. Zavallıcık korkudan o koca defteri yere düşürüverdi, diğer melekler başına üşüştüler. Haksız ölüm, en büyük günahtan bile büyüktü. Gece göğünün kıyısına dizilip yıldızları aralayıp ovaya baktılar. Durum çok tuhaftı. Azrail aşağıda ağaçları kökünden savurup tozu toprağı birbirine katıyordu. Kasırganın tam ortasında taş kesilmiş gibi duran bir kadın vardı. Kocasına sımsıkı sarılmıştı, gözünü bile kırpmıyordu. Melekler hemen bu ikisinin defterlerini açtılar. Kayıtlara bakınca şaşkınlıkları arttı. Görünüşe bakılırsa kadın karanlık ovadan uzanmış, kendi eliyle kaderlerini değiştirmişti. Melekler aşağıda dönüp duran Azrail'e, sonra da birbirlerine baktılar. Kargaların çığlıkları hâlâ kesilmemişti. İşte o gece öte âlemde de çok uzun sürdü.

Oduncu her zamanki gibi gün doğarken uyandı. Gövdesinde topaklanmış ağrılar, eskimiş uykular seziyordu. Gövdesi de gövdeydi ama... Belki on, belki on beş metre vardı boyu. Göğe doğru kuvvetle yükseliyordu. Yeşilden gümüşe çalan sert yapraklar çevrelemişti tenini. Gözlerini aralayınca hayretle sarsıldı; eli kolu gitmiş, yüzü gitmiş, bacakları gitmişti. Vücudunun yerinde asırlık bir çınar ağacı duruyordu. Üstelik toprağa değil, bir başka çınarın gövdesine köklenmişti. Dinleyince, köklendiği çınarın karısının sesiyle gülüp konuştuğunu fark etti.

Bu iki çınar, büyük bir kuvvetle yeşerip yükseldiler. Çok geçmeden göğe ulaşan ince dalları bulutlara kök saldı. Göğün katlarını, üst üste yaratılmış dünyaları geçtiler; bir süre sonra cennetin puslu dağlarında çınar dallarının boy verdiği görüldü. O zaman durup birbirlerine baktılar. Hâlâ birbirlerinin gövdesi içindeydiler. Korku da, zaman gibi çok geride kalmıştı. Yüzlerini güneşe çevirdiler, göğün mavisi hızla artıyordu.

TOPRAĞIN ÖYKÜSÜ

Dört koyun ve bir devenin başını bekleyen iki ihtiyar adam, otlakta miskin miskin oturuyorlardı. Güneş, ağaçları geçip çöle yaklaşırken ne olduysa sesleri yükselmeye başladı, bir kavgaya tutuştular. Uzun boylu, sıska adamlardı. Yüzlerinde derin çizgiler vardı, öksürmeden dört-beş adımı zor atıyorlardı ve belleri çoban asası gibi bükülmüştü. Neredeyse yüz yıldır arkadaştılar, yine de hiçbir vakit inatlaşmaktan geri durmazlardı. Fakat bu kez bağrışmakla kalmadılar, karşı karşıya geçip yumruklarını da sıktılar. Önce davranan kıvırcık sakallı Jakob, göğsüne indirdiği bir darbeyle kendi yaşındaki Bedevi'yi yere yuvarladı. El Sirhan aşiretinin Hasan diye çağırdığı bu yaşlı Bedevi, takatsiz bir adamdı. İncecik göğüs kafesinin ardındaki kalbi darbeyi savuşturamadı, daha yere düşmeden ölüverdi Hasan. Cansız gövdesi, otların üstüne serilip kaldı. Jakob, olup biteni anlamamıştı. Bir müddet daha yumruklarını sıkıp homurdanmaya devam etti. Oysa güneş boğazına kadar çöl kumuna batmıştı, otlaktaki hayvanlar yavaş yavaş uzaklaşıyordu ve Hasan'ın devrildiği yerden kalkıp karşısına dikileceği yoktu. Jakob eğilip kemik parmaklarıyla arkadaşını yokladı. Yaşlı Bedevi'nin yüzü çöl sıcağında üşümeye başlamıştı. İşte o zaman büyük bir hızla gözleri dolan Jakob, ipleri çözülmüş çadır gibi olduğu yere

çöktü. Köylüler gelip kendilerini bulana kadar Hasan'ın yanında öylece oturup bekledi. Jakob, benim amcamdı. Cinayeti işlediği vakit, seksenine merdiven dayamıştı.

Eskiden burada şimdikinin elli misli, bin misli Hıristiyan köyü vardı. Çoğu bu kutsal toprakları bırakıp başka yerlere göç etti. Göz alabildiğine uzanan kum denizinde sadece Dürziler ve oradan oraya gidip gelen Bedeviler kaldı. Jakob cesur bir adamdı. Tanıdıklar, akrabalar başını alıp giderken o inatla burada kalmış, beni de bu sarı çölde büyütmüştü. Yıllar önce burada bizimle yaşamış olan annemi ve babamı anlatırdı bana. Salgın hastalıktan art arda öldüklerinde ben beş yaşındaymışım. Köylüler hastalıktan korktukları için ölenlerin giysileri, terlikleri, tarakları, her şey, ama her şey yakılmış. Babamın annem için Mısır'dan getirdiği tokalar bile. Çünkü annemi tanımadan önce dev gemilerle denizlerde dolaşırmış babam. Sonra bir gün annemi görmüş ve onca yıl denizlerde ne aradığını hemen anlamış.

Jakob'un aklındakilerden başka, o ikisinden geriye kalan tek şey, küçük, altın bir haçtı; anneme aitti. On beşime girince onu bana verdi Jakob ve ölene kadar saklayacağıma yemin ettirdi. Zaten hep anneme benzediğimi söylerdi. "Ah Mary," derdi bana, "baban anneni çok severdi... Ah Mary, bir gün sen de bir adamı çok seveceksin."

Başka ülkelerin resimleriyle dolu, kalın kitapları vardı Jakob'un. Babam gemilerin gittiği yerlerden getirmişti onları. Harfler yerine tuhaf işaretlerle dolu oldukları için okuyamaz, resimlerine bakıp hikâyeler uydururduk. Gökten dökülen yıldızların bembeyaz kapladığı şehirleri, göl kıyısına yayılan geniş sazlıkları, balta girmemiş ormanları anlatan hikâyeler... Akşamları mutlaka küçük kiliseye gider, annem ve babam için dua ederdik. Jakob dindar bir adamdı, fakat kafamı öte âlemlerle doldurmamı istemez, bana bu dünyayı gösterirdi. Bilhassa da çölü.

Her şey oradaydı çünkü; ölüm, yaşam, insanlar, yollar... Geceleri pencerede uğuldayan rüzgâr, her sabah başka bir yerde yükselen kum tepeleri, hep oradan geliyordu. On beş yaşındaydım, gözlerimi dikip bakıyordum, benim seveceğim adam da oradan gelecekti.

Hasan'ın ölümüyle El Sirhan aşiretinde bir hareket başlamıştı. Kabilenin şeyhi, kadısı bir araya gelip Kasas'ı çağırdılar, aşiret töresinin büyük defteri açıldı. Ölenin ailesine kırk deve, bir beyaz dişi hecin ve bir kız verilmesi gerektiği yazıyordu orada. Jakob'un develeri, hecinleri olsaydı gözünü kırpmaz, tümünü verirdi, fakat dört koyundan başka bir şeyimiz yoktu, bu yüzden kapımıza gelen adamlar beni aldılar. Değil Jakob, değil bizim köy, üst üste konulsa bütün dünyanın gücü yetmezdi beni kurtarmaya. Kapıya gelenler beş kişiydi. Fakat daha geride, atlara binmiş pek çok adam duruyordu. Kimse içeri girmedi, güçlü ve uzun kollarını gönderip o zamanlar parlak menteşelerle üç-dört yerinden evimize tutunan tahta kapının eşiğinden çekip aldılar beni. "Zorbalar!" diye bağırıyordu Jakob. Titreyen yaşlı bir ağaca benziyordu. Bense kökü sağlam, kendi çelimsiz otlar gibiydim. Koparılırken büyücek bir parçam onun ihtiyar göğsünde kaldı.

Beni bindirdikleri devenin başını üç adam tutuyordu. Yarımay gibi dizilip çölün yolunu tuttuk. Bunların kötü bir kâbus olduğuna ilk o zaman inandım. Daha önce de böyle korkulu düşler görmüştüm, sadece bu kez uyanmayı beceremiyordum. Gözlerimi kapatıp evde olduğumu hayal ettim. Besbelli akşam duasından önce uyuyakalmıştım. Artık aklım çalıştığına göre gözlerimi açmanın vakti gelmişti. Dişimi sıkıp adamakıllı uyanmalıydım. Fakat gözlerimi her açışımda sadece ve illa ki çölü görüyordum. Çünkü o zamanlar nasıl hayal kurulacağını bilmiyordum. Yol bir gün sürdü. Akşam alacasında kum tepelerinin aralandığı bir yeşillikte, irili ufaklı çadır-

lar belirdi. Cennet'teki kutsal babamız günahlarını bağışlasın, amcamın öldürdüğü ihtiyar Hasan'ın, en yakın akrabası, oğlu Ahmed'di. Beni onun çadırına götürüp bıraktılar. Ahmed benden anca altı-yedi yaş büyüktü ve zaten bir karısı vardı. Devetüyünden örülmüş loş çadırın içinde üçümüz birbirimize baktık.

Cariyelik görevim hemen o akşam başladı. Ahmed tek kelime etmediğinden yapılacakları karısı Havva söylüyordu. Meryem, diyordu bana ve yapılacak işi eliyle veya başıyla işaret ederek gösteriyordu. Bütün hayatım boyunca, orada geçirdiğim ilk gece kadar uzun, karanlık bir gece yaşamadım. Ertesi sabah korkuyla uyanışımı hatırlıyorum. Etrafta bir patırtı, bir koşturmaca vardı. Çadırlar sökülüyor, develer yükleniyordu. Koyun kuzu toplanırken aklım başıma geldi; kabile göçüyordu. Ahmed'in, karısını çöl rüzgârından koruyacak maşlahı kendi eliyle sardığını, sonra onu deveye bindirdiğini gördüm. Bana dönüp bakan olmadı. Kervan ağır adımlarla yola koyulduğunda bir an duraksadım, sonra peşlerinden koştum. Gidecek başka neresi vardı ki?

Akşam inmeden çölün ortasında bir yerde durduk. Bedeviler hemen işe koyuldular. Sağda solda pıtır pıtır çadırlar boy göstermeye, ocaklar tütmeye başladı. Belki sabaha, koşar adım buradan da göçecektik. Gecenin ortasında durup etrafa baktım. Içimde büyük bir korku belirdi. Hiçbir yer ev değildi.

Jakob'un cezası, benim Ahmed'e bir erkek çocuk doğurmama bağlıydı. Ölenin en yakın erkek akrabasına bir kız verilmesinin nedeni buydu. Çocuk sağ eliyle bir testi tutabildiği, kılıç kaldırabildiği zaman ceza tamamlanacaktı. Evinden aldığımızın yerine, Ahmed'e yine kendi kanından bir can teslim ettiğimde Jakob'un yanına dönebilecektim. Elbette çocuk hiçbir vakit benim oğlum sayılmayacaktı.

Tek istediğim bir an önce Ahmed'in koynuna girmek ve o çocuğu doğurmaktı. Sonra yine günleri, ayları saymaya devam edecek, ama hiç değilse bir sonu olduğunu bilecektim. Fakat bütün bunlar nasıl olacaktı ki? Ahmed değil yatağına almak, yüzüme bakıp konuşmuyordu bile. Babasının acısı tazeydi ve bana büyük bir öfke duyuyordu. Başka dinlerden olmamızın da bu öfkeyi iyice körükleyip büyüttüğünü hissediyordum. Annemin altın haçını boynumdan çıkarmamıştım, fakat görünmesin diye mutlaka giysilerimin içinde tutuyordum. Hiçbir zaman ortalık yerde dua etmedim, istavroz çıkarmadım. Yine de Ahmed ve Havva sofrada bir Hıristiyan bulunduğunu unutmayı reddettiler. Kabileden de benimle konuşan olmuyordu. Nedense öfke kendilerine ait bir şeymiş gibi davranıyorlardı. Oysa evinden koparılıp çöle fırlatılan bendim! Nasıl olup da hayatta kaldığıma şaşıran yoktu, çünkü onlar aralarında korkak bir hayvan gibi dolaşan Hıristiyan kızdan nefret etmekle meşgullerdi. Sadece on beş yaşındaydım, korkuya da, nefrete de hakkı olan bendim! Onca insan arasında bir köşede hastalıklı gibi tek başına bekleyen, uydurduğu hikâyelere tutunup korkunun geçmesi için dua eden bendim!

Evet, hikâyelerden başka bir şeyim yoktu. O çelimsiz, biçare hayallerin kıyısında durup bir nefes alıyor, biraz daha dayanmamı sağlayacak kadar kuvvet topluyordum. Hayatta kalmanın başka yolu olmadığını görünce bu işi ciddiye almaya başladım. Hayaller gövdesi olan, tutup dokunabildiğim şeylere dönüştü. Hayata geçirdiğim tırnaklara benziyorlardı. Onlar olmasa bir gün bile dayanamazdım. Genellikle gözlerimi kapatır, sihirli bir geçit canlandırırdım aklımda. O geçit az sonra çöl kumunda belirir, ben yaklaştıkça ötesinde berisinde renkli çiçekler büyümeye başlardı. Ucu koskoca bir ormana açılıyordu ve ağaçların arasında biri vardı. "Mari" diye

sesleniyordu uzaktan "Mari" İsmimi duymak rahatlıyordu beni, serin havayı içime çekiyordum. Annem ve babam da her zaman oralarda bir yerde olur, bazen geçidin kıyısında, bazen süslü, tuhaf ağaçların altında beni beklerlerdi. Ustalığım arttıkça bu hayalî orman yerini bulutların içindeki yüksek bir vadiye, güneşin durup su içtiği göl kıyılarına, sonra da uçsuz bucaksız bir denizin doldurduğu sakin koylara bıraktı. Ne olursa olsun, hiçbirinde uzaktan bile olsa çöl görünmüyordu. Kumun, insanı ismiyle birlikte yutup yok ettiğini öğrenmiştim.

Konakladığımız yerde üç-dört günden fazla kalmıyorduk. Tam civardaki suyla, ağaçla tanışmak üzereyken ocak ateşini söndürüp taşları bozuyor, hayvanları toplayıp sabırla yola koyuluyorduk. Oysa yıldız ışığının parlatıp önümüze serdiği kum tepelerinin gerisinde hiçbir şey yoktu. Ahmed'in çadırındaki ilk yıl dolmadan bütün vahaların boş, çalılıkların ıssız olduğunu öğrenmiştim. Yalnızlık, her şeyi çoktan yok etmişti çünkü. Oysa onlar kum tepelerinin arasında dönüp durmaya devam ediyorlardı. "Neyi arıyorlar?" diye soruyordum kendi kendime, "Neyi?" İki yıl boyunca bunu merak edip durdum. Ahmed bu iki yıl boyunca bana bir tek kelime bile etmedi.

Bir gece, sabaha karşı çadırdaki ayak sesiyle uyandım. Karanlıkta bir gölge, yanımdan geçip sessizce dışarı süzüldü. Ne olduğunu anlamak için dışarı çıktığımda Ahmed'i gördüm. Sönmeye yüz tutmuş ateşin başında durmuş, karanlığa bakıyordu. Kabile uykudaydı, ortalıkta kimse yoktu. Birden konuşmaya başladı, "Amcan, babamı başımızdan aldı," dedi. Dönüp bakmamıştı, ama orada olduğumu biliyordu. "Halbuki ikisi iyi arkadaştı. Amcan bunu niye yaptı Meryem?" Sonra karanlığın içine yürüyüp gitti.

Esmer, kuvvetli bir adamdır Ahmed. Keskin kumdan korunmak için yüzünü sıkı sıkı sardığından, uzaktan

bakınca diğerlerinden hiç ayırt edilmez. Onu sevdiğimi veya sevmediğimi söyleyemem. İnsanın kaderini sevip sevmemesi hiç önemli değildir. Benimle konuşması iki yılı bulan Ahmed'in, bana dokunması için bir yıl daha gerekti. Büyük vahada durmuştuk. Koyunların yayıldığı yeşilliğin kenarından akan suyu izlemiş, kayalıkların arasında hikâyelerle uyuyakalmıştım. Yüzüme vuran kum taneleriyle uyandım, hava çoktan kararmıştı. Beni arayıp soracak kimse yoktu, kalkıp aheste aheste çadırlara yürüdüm. Ahmed'le Havva ateşin başındaydı. Onlara görünmeden içeri girdim. Yemek yenmiş, yenilenler orada öylece bırakılmıştı. Ortalığı toplamaya başladım. Az sonra Havva yanıma geldi. Gözlerinde tuhaf bir bakış vardı ve her zamankinden daha hırçındı, "Seni çağırıyor," dedi fısıldar gibi. Sonra çıkıp gitti.

Ne olduysa o gece oldu işte. Ahmed'in içime bir tohum bıraktığını hissetmiştim. Birdenbire her şeyin iyiye gittiğine dair bir sezgi kapladı içimi. Kurtulma umudumu yeniden yeşerttiği için Yüce Meryem'e şükrettim. Fakat gün ışığı Havva'nın hırçınlığını katbekat artırmıştı. Söylenerek dolaşıyor, dualar mırıldanıyordu. Bir ara gözlerinin uzaklara daldığını ve yaşlarla dolu olduğunu gördüm. Çadıra girdiğimi, yanında durduğumu fark etmemişti; delirmiş gibi baktı yüzüme ve avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı: "Girme içeri uğursuz! Çık! Çık!"

Ondan her zaman korkardım. Gözlerinde ilk kez yaş gördüğüm o günü unutamam. Çünkü yaşların bir adım gerisinde, muazzam bir nefretin ışıltıları vardı. Kendimi dışarı attım, koşarak çadırların arasından geçtim. Kalbinde patlayan öfkenin ne kadar anlamsız olduğunu bilmiyor muydu bu kadın? Beni yatağına almasına rağmen, Ahmed'in her zaman onunla uyumak istediğini... İkisi, çadırın büyük odasında yatarlardı. Aramızda keçi derisinden bir perde vardı. Yalnız olan, bazı geceler perdeye so-

kulup seslerini duymak isteyen bendim. Ahmed her zaman onun maşlahını elleriyle örttü ve yatağına girmiş olmama rağmen hiçbir zaman dönüp bakmadı bana. Bir yolu olsa kaçacaktım, bir yolu olsa Ahmed kendi elleriyle atacaktı beni. Fakat ayaklarımıza geçirdikleri ceza, çadırı tutan iplere benziyordu. Birbirimize yaklaşamaz, sırtımızı dönüp gidemezdik... İçler acısı bir dengeyle birbirimize bağlamışlardı bizi. Havva'nın öfkesi yersizdi. Törenin tembihiyle kurulan bu hilkat garibesi aileyi ayakta tutan, Jakob'un cezasından başka bir şey değildi.

Geldiğimden beri ondan haber almamıştım. Bazen zavallı amcamın da, ihtiyar Hasan gibi ölmüş olabileceği aklıma gelir ve iliklerime işleyen bir korkuyla buz gibi kalırdım. O zaman evim barkım olmaz, dönebileceğim bir yerim olmaz, kimsem olmazdı... Baharda bunları bir kenara bıraktım, çünkü karnım şişmeye başlamıştı; artık sonu geliyor, diye düşündüm ve uzun uzun dua ettim. Nihayet evime gidecek ve Jakob'un ne kadar yaşlandığına bakacaktım. Fakat umut, korkudan ayrı gezmiyor. Yaz geldiğinde çocuğun kız olabileceğinden, sonbaharda, doğduktan hemen sonra öleceğinden korkmaya başladım. Cennet'teki Yüce Babamız... Çok şükür ki, bunların hiçbiri olmadı, sayılı gün geçince bir oğlan doğurdum Ahmed'e.

Oğlum, Ahmed'in ilk çocuğuydu. Bedevi geleneklerine göre ismi konulup göbeği kesildi. Kabile bir suskunluk yemini etmişçesine Ahmed ve Havva'nın çocuğunu kutluyordu. Erkekler dışarıda Ahmed için silah atarken, kadınlar da çadıra doluşup Havva'nın etrafını çevirdiler. Başına uğurlu tülbentler örtülüyor, şarkılı dualar okunuyordu. Ben de oradaydım. Çadırın dört köşesinden birinde duruyordum, Havva'ya pişirilen tarçınlı şerbetin kokusu gözlerimi yakıyordu. Yüreğimi kemiren kıskançlık hiç mi hiç beklemediğim bir şeydi. Analığımın kutlanma-

sını isteyeceğim aklıma gelmemişti. Havva'nın göğsündeki bebekten gözlerimi kaçırıyor, "Bu, gerçek bir bebek değil," diyordum kendime. "Masallardaki periler gibi sadece sihirden ibaret. Beni kurtarmak için geldi. O her şeyi değiştirecek."

Doğruydu... Güzellikte perilerden aşağı kalır yanı yoktu ve doğar doğmaz her şeyi değiştirdi. Çadıra hayat, sessiz odalarımıza gülücükler getirdi. Hiçbir zaman üvey evlat gibi davranılmadı ona. Sanırım Havva her zaman bir çocuk istemiş, ama bir türlü sahip olamamıştı. Belki bu nedenle, belki Ahmed'e sevgisinden, hiç yabancılamadı, oğlumu hep ilk koyduğu yerde, göğsünde tuttu.

Havva'yı annesi bilse de, o bütün vaktini benimle geçirmek isterdi. İş görürken peşimden ayrılmıyor, kahve kaynatırken yanımda bekliyor, dışarı iki adım atacak olsam eteğime dolaşıyordu. Kum tepelerinin arkasını merak eder, yıldızları daha iyi duymak için kayalara tırmanırdık. Akıllı bir çocuktu; ne kadar uzakta olursak olalım, suyun, toprağın sesini duyar, kelebeklerin yerini bulurdu. Merhametliydi bir de. Daldaki karıncaya kıyamazdı. Hikâyeler dinlemeye bayılırdı. Ben de, düşlerimi sakladığım yerden çıkarıp hikâye gibi anlatmaya başladım. Dizlerime uzanıp gözlerini bana diker ve anlattıklarımın bir kelimesini bile unutmazdı. Bana su getiriyor, uyukladığımda üstüme keçe örtüyü örtüyordu, birkaç kez hastalandığıma, birkaç kez de ağladığıma tanık oldu. Böyle zamanlarda benim ona yaptığımı yapar, yanıma oturup küçük elleriyle saçlarıma dokunurdu. Sonra hikâyelerimizi yeniden anlatırdı bana. Ahmed ve Havva'nın çocuğu, benim en iyi arkadaşımdı.

Biz ikimiz, küçük oyuncaklar yapardık; en çok sevdiği de kâğıttan gemilerdi. Hayfa'ya gitmelerini emreder, göğe salınan kuşlar gibi rüzgâra bırakıverirdi onları. Çünkü hikâyelerimizin içinde, Hayfa'nın ayrı bir yeri

vardı. Çünkü diğerleri gibi bir düş değil, hikâye etmeye değer tek anımdı bu... Annem, babam ve ben, o eski, o güzel, o geri gelmez günlerde Hayfa'ya gitmişiz, çünkü babam bize denizi göstermek istiyormuş. Jakob, annemin denizden korktuğunu, hatta babamın elini bırakıp kaçmak istediğini söylerdi. Ben dört yaşındaydım o zaman, koşup suya girdiğimi hatırlıyorum. Ama birkaç adımdan fazla atamadım; annemin çığlığıyla koşup gelen babam beni sudan çıkardı. Uzun uzun kıyıda oturmuştuk. Babam bir denizyıldızı göstermişti bana. Kırmızı kolları, kırmızı kulakları ve kırmızı bir ağzı vardı, babamın avucunda durmuş gülümsüyordu. Hepsini hatırladığını söyleyince Jakob da gülümser, bunları kendisinin anlattığında ısrar ederdi. Bana neden inanmadığını hiç anlamazdım. Çölde büyüyen bir çocuk, denizi gördüğü ilk anı unutabilir mi? Rüzgârı, yeşilden maviye dönen o rengi, yan yana dizilmiş duran geniş göğüslü gemileri, hepsini, ama hepsini aklımda tuttum ben ve oğluma anlatırken bir tek ayrıntıyı bile atlamadım.

Çadırın arkasındaki gölgelikteydik. Başını dizime yaslamıştı, gözünü benden ayırmıyordu. Limanda uyuyan denizi, sahile serilmiş yatan ince taşları anlatıyordum. Bir gün oraya yeniden gideceğimi de söyledim. Çünkü buralı değildim, bir yolcuydum ben. Develerin birinde torbam hep hazır duruyordu. Bir gün vakti gelecek, çıkıp gidecektim. Gitmeyi ne kadar çok istediğimi anlattım ona, fakat hayatımın en büyük parçasını burada bırakacağımı söylemedim. Saçının telini bile unutmayacağımı, küçük kilisede her gün onun için dua edeceğimi söylemedim, çünkü hikâyeyi sürdürmem gerekiyordu. "İşte o kıyıya gideceğim," diyordum. "Ve en sağlam gemiyi seçeceğim. Çünkü deniz, her zaman uyumaz, bazen rüzgâra kapılır ve içten içe kabarmaya başlar. Koydaki ağaçlar bunu hemen sezerler. Daha fırtına başlamadan

denize dönüp saygıyla eğildiklerini görürsün. Dalgalar yükselmeden önce kıyıdaki taşlar suyun içinde dönmeye başlar." Küçük kaşlarını çatmış, gözlerini kısmıştı. Rüzgârı ve taşlarıyla koskoca bir sahil, aklında yer ediyordu. O zaman kıyıdaki taşların arasına karışıp onun aklına saklanabileceğimi fark ettim. Ellerini tutup sıkı sıkı tembihledim ona: "Beni unutma! Sakın unutma!"

Çünkü biz dursak da zamanın yürüdüğünü biliyordum. İnsanın izini kaybetmezdi o. Sonunda bu köhne çölün ortasında bile gelip buldu bizi. Yedi yaşına girdiğinde, oğlumun aşiret töresinin emrettiği gibi testiyi tutup kılıcı kaldıracak kadar büyüdüğü ve sınav vaktinin geldiği söyleniyordu. Bir erkeklik töreni gibi yapılacaktı bu. Şerbetlerin kaynatıldığı, büyüklerin toplandığı o uğursuz gün geldiğinde çadırda duramadım, kendimi dışarı attım. Kalıp tanık olmam ve gelenlere hizmet etmem gerekirdi, ama yapmadım. Tepelere çıkıp saatlerce dolaştım. Geri döndüğümde gün batıyordu. Daha uzaktan Havva'nın benim için bir deve hazırlattığını ve başında beklediğini gördüm.

Gidişimi geciktirmediler. Ertesi sabah Ahmed ve oğluyla çadırın önünde vedalaştık. Küçüğüm, Hayfa'ya gideceğimi zannediyordu. Rüzgârlı denizlere onsuz gittiğim için dudağını sarkıtmış, suratını asmıştı. Tek soru sormuyor, yüzüme bile bakmıyordu. Babası kaldırıp kucağına aldığında bakışları buruktu. Ahmed ve Havva'nın oğluyla küs ayrıldık.

Çölü yalnız geçmem mümkün değildi. Beni Jakob'a teslim edip cezanın bittiğini söyleyecek bir Bedevi, önüm sıra sessizce deveyi sürüyordu. Kumların, güneşin buraya getirildiğim günden farkı yoktu. Cezadan kurtulmanın sevincini, eve dönmenin huzurunu arıyordum içimde. Fakat kalbim boş, bomboştu. Köye giden yol bir gün, bir gece sürdü. Sabaha karşı otlağa inen yokuşa gel-

diğimizi anladım. Ortalık karanlıktı, ama yine de hiç değilse kilisenin ışığı seçilmeli, otlağın serinliği çıkmalıydı ortaya. Yaklaştıkça kalbim sıkışmaya başladı. Gün doğarken manzara bütün açıklığıyla önümüze serildi. Otlaklar yerinde duruyordu, fakat evler ve kilise gitmişti. Neredeyse terk edilmişti bu köy. Tepeden inerken Jakob'un evini görebiliyordum. Duvarlardan biri çoktan yıkılmıştı. İçeride biri olsa bile geldiğimi göremezdi; cam çerçeve kalmamış, evimiz tümden kör olmuştu. Kapımız, parlak menteşelerini çoktan kaybetmişti. Şimdi bir tahta perde gibi, son direnciyle duvara tutunmuş, düştü düşecek duruyordu. Birden anladım ki, buraya gelmek, burada kalmak, burada ölmek istemiyordum ben. Yıkıntılara koşup evimden kalan kırık dökük parçaları aramayacak, kalan üç-beş komşuya Jakob'un mezarını sorup ağıtlar yakmayacaktım. O zaman dönüp yanımdaki Bedevi'ye yalvarmaya başladım, "Hayfa'ya!" dedim. "Hayfa'ya götür beni!" Sonra altın haçımı çıkarıp eline tutuşturdum: "Yalvarırım, Hayfa'ya götür beni!"

Çünkü, "Ben de ölebilirim," diyordum kendi kendime. Herkes gibi ölürüm! Ahmed ve Havva'nın oğlunu, anne babamı, Jakob'u düşünmem. Yaşamı, aşkı, hiçbir şeyi düşünmeden ölüveririm! Bir tek şey olsaydı geride kalan. Duvarda sallanan ihtiyar kapı gibi çaresizce, çelimsizce de olsa tutunabileceğim bir tek şey... Fakat hayattan, düşlerden umudumu keseli çok oluyor. Artık gözlerimi kapattığımda serin kıyılara, yağmur kokulu ormanlara yuvarlanmıyorum. Artık gözümün arkasında sadece kara lekeler var.

Gerçeğin yürekte taşınan bir ağrı olduğunu öğrendim. Çölün içindeki ormanları, dur gitme, diyecek ağızları aramanın anlamı yok. Hayat dediğimiz, tepeden tırnağa bir ağrıdan ibaret. Korkunç şeyler yaşıyoruz, bizi ezen, un ufak eden şeyler. Fakat nasıl oluyor da, bütün

bunlar fazladan bir damla merhamet yaratmıyor dünyada? Nasıl oluyor da, biri çıkıp Cehennem'in kapısından dönmüyor? Neden herkes kendinden öncekinin suçunu üstlenip kaldığı yerden devam ediyor can yakmaya? Dağ, taş, bütün dünya değdiği yeri yakıp kül eden hikâyelerimizle dolu. Toprağa sızıyor bunlar, bu koskoca dünya yarattığımız acıyla kavruluyor.

Fakat artık üzülmüyorum. İyi ki, Ahmed ve Havva'nın oğluna kâğıttan gemiler yapmayı ve çölün rüzgârında yüzdürmeyi öğretmişim, diyorum. Çünkü biraz daha büyüdüğünde, denizi kendi gözleriyle görmek isteyecek. Benim gibi, rehbere ihtiyacı olmayacak onun, çöle çıkıp yolunu kendisi bulacak. Denizi bir kez görmesi yeter. Limandaki geniş göğüslü gemiler ve rüzgâr aklını başından alacak. Daha ilk fısıltıda, dünyaya özgürce yaşamak için geldiğini hatırlayacak. Cehennem'in basamaklarında durduğumuzu, ömrümüzü başkalarının ördüğü yalanların içinde geçirdiğimizi ve dünyanın böyle bir yer olmaması gerektiğini anlayacak, biliyorum.

Biliyorum... Çünkü her zaman akıllı bir çocuktu. Küçücükken bile karı, yağmuru bilmek, yıldızlara gitmek isterdi. Gözdeki yaşa, daldaki karıncaya kıydığını görmedim. Ah... Ben, Ahmed ve Havva'nın oğlunu çok sevdim.

BEYAZ KELEBEK

Doğduğumdan beri tanırım Samet Abi'yi. Asma budamayı, tel gerip kuyu açmayı, harç karmayı hep ondan öğrendim. Ama bizim memlekette işten sayılmaz bunlar. Çünkü biz kaçakçıyız. Asıl sanatımız, ölmeden günü geçirmektir.

On yedi-on sekiz yaşına kadar bizi sınıra sokmadılar. Mayından geçmeyi bilenler büyüklerdi. Bizim yaptığımız iş, çuvalları yüklenip kaçmaktan ibaretti. Yine de basite almamalı, her iş gibi bunun da kuralı var. Çuvalı kaptığın gibi sırtına vuracaksın. Geri dönüp bakmadan koşup gideceksin. Telin, mayının dilini bilen sen değilsin, bunu unutmayacaksın. Bocalarsan, arkadakini huzursuz edersin. Adam basmayacağı bir yere atar adımını, dokunmayacağı bir yeri avuçlar. Senin işin geriyi kollamak, sınırdaki adamı güvendirip güçlendirmek değildir; on iki yaşındaki bir oğlanın yapabileceği tek şey, çuvalı aldığı gibi koşmaktır.

Bir kış akşamı, yükten sayılmayacak iki çuvalla sınırdan dönüyorduk. Başımızda Samet Abi vardı. Kardeşimin bizimle ilk gelişiydi. İkide bir yoruluyor, yalvaran gözlerini Samet Abi'ye dikiyordu. Halbuki çuvalların ikisini de Samet Abi yüklenmişti ve öyle yavaş yürüyordu ki karıncalar bile geçip gidebilirdi yanımızdan. Gökte

ay yoktu, ova karanlıktı. Yolumuzu şaşırmış olacağız, adım attığımız yerde siyah kayalar uyuyordu.

Epey tırmandıktan sonra durduk. Sırtımızı kayalara verip biraz soluklandık. Aşağıdan bir nehrin sesi geliyordu. Kardeşim karanlıktan korkmuştu. "Durmayalım burada," dedi. "Hem karanlık, hem su kıyısı." Samet Abi az ötede, kaşlarını çatmış ortalığı dinliyordu. "Susun," diye fısıldadı birden. Bir şey duymuştu.

Kayaları siper edip aşağı baktık. Tepenin eteğinde üç araba duruyordu. Besbelli onlar da kaybolmuştu. Adamlar arabalardan inmiş, nehrin kıyısında elleriyle sağı solu göstererek bağırışıyordu. Kulak kesildik; söylediklerini duyuyor, ama anlamıyorduk. Kardeşim dudağını ısırıverince Samet Abi karanlığın içinden güldü, "Korkma oğlum," dedi. "Tılsımlı bir iş değil. Herifler Arap, Arapça konuşuyorlar."

Ben de onun gibi güldüm. Samet Abi, köyün tartışmasız en gözü pek delikanlısıydı. Çok kuvvetli bir adamdı; neleri sırtına vurup gık demeden taşıdığını görmüştüm. Çok da akıllıydı; devriyenin, mayının yerini hiç unutmaz, mecbur düşer, oralarda kalırsa, şıkır şıkır Arapça konuştuğu için kaçak olduğu anlaşılmazdı. Her iş gelirdi elinden; elektriği, taşçılığı, fidan dikmeyi bilirdi. İyi de avcıydı, ama geçen yıl tüfeği doğrulttuğu geyikle göz göze geldiğinden beri tek fişek yakmamıştı. Anasından başka kimsesi yoktu. Zaten bir kardeşi olsa benden yakın olmazdı. Ben de gözümü açık tutuyordum. Yaptığı her şeye bakıyor, hepsini aklıma yazıyordum. Boyumun daha uzaması, ellerimin büyüyüp kuvvetlenmesi, omuzlarımın kapkara olması lazımdı. Sonra kalın, güzel bir bıyık bırakacak, kayalara sinip beni izleyen çocukların gözleri önünde karanlığa basarak doğrulup duyduğum seslere yürüyecektim.

Tepeden inerken aşağıdakileri daha iyi gördüm. On kişiden fazlaydılar. Samet Abi'nin belindeki silahı göster-

mek için kolunu geri atarak dikleştiğini fark ettim. Bizi görünce el kol sallayışları, bağırtıları yarım kaldı. Öndeki arabanın kapısı açıldı, ihtiyar, çirkin bir kadın çıktı içinden. Hikâyelerde anlatılan uğursuz kocakarılara benziyordu. Elini uzatınca, parmağının tek hareketiyle hepimizi taşa çevirecek gibime geldi. Sonra seslenip şeytanı çağırır, onun çektiği arabayla bizi ağulu memleketine götürürdü. Hemen uzanıp kardeşimin elini tuttum. Kocakarı, ağır gövdesini taşımakta zorlanıyordu, sık ve kesik soluklarla, apar topar Samet Abi'ye doğru yürüdü. "Yanlış dersem kusura alma," diye seslendi daha uzaktan. "Bizim oralarda Megrelce konuşulur." Böyle bir dilden bahsedildiğini ilk defa duyuyordum. Bir düğün alayı olduklarını, ta Karadeniz'deki köylerine gelin götürdüklerini söyledi, ama dedikleri zor anlaşılıyordu. O konuşurken adamlar da etrafımızı çevirip halka üstüne halka oldular. Gözleri Samet Abi'nin belindeki silahtaydı. Kadının lafı bitince Samet Abi, "Hayırlı olsun," dedi usulca. O kadar iyi bilmesine rağmen Arapça söylememişti bunu. Yanı başımızda dikilen bir adam başını sallayıp elini göğsüne götürünce güveyin o olduğunu anladık. Diğerlerinden daha gençti ve şalvarsız tek kişi oydu aralarında. Ceketiyle pantolonu aynı renkteydi. Fakat gelin ortalıkta görünmüyordu. İhtiyar kadın benekli, çirkin elini uzatıp ikinci arabayı gösterdi: "Gelin orada." Dönüp baktık. Arabanın içinde bir kadının belli belirsiz silueti vardı.

Bizi ikramsız göndermediler. Biraz su, biraz meyve... Az sonra, onlardan ayrılıp yeniden karanlığa daldığımızda bile kocakarının uğursuz bakışı aklımdan gitmiyordu. Kim bilir avucumdaki buz gibi elin sahibi ne haldeydi... Bir an önce köye dönmek istiyordum. Fakat daha yirmi-otuz adım gitmeden, "Burada bekleyin, bir yere kıpırdamayın," dedi Samet Abi. Sonra eğilip karanlığa sindi ve usulca kayboldu. Aklına yatmayan bir şeyler vardı, kimselere görünmeden düğün alayına geri dönüyordu.

Daha sonra belki bin kere uzun uzun anlatmıştı; bizden ayrılınca tepenin arkasına dolaşmış. Adamlar hâlâ bıraktığımız yerde bağıra çağıra konuşuyorlarmış. Karanlığa sinip arabalara kadar koşmuş. Çünkü uğursuz kadının uzaktan gösterdiği, belki elli, belki yüz adımdan gördüğümüz gelini merak ediyormuş. Arabaya yanaşıp yüzünü cama dayadığında soluğundan cam buğulanmış.

Hakikaten de buğunun gerisinde bir kız varmış. Fakat bildiğimiz sürmeli kınalı gelinlere benzemiyormuş. Saçları örgülerinden fırlamış, yanağında yol yol kurumuş gözyaşları, eli yüzü toz, pislik içinde, başı öne eğik öylece oturuyormuş. Samet Abi'yi fark edince, elini cama koyup fısıldamış: "Kurtar beni."

İşte bu kızın Ceylan olduğunu yeminlerle anlatırdı Samet Abi.

Halbuki Ceylan, o geceden çok daha sonra çıktı ortaya. Bizim köye kimsenin tam olarak bilmediği bir yerden geldi. Biraz eğri bir burnu, küçücük bir çenesi, fevkalade beyaz elleri ve uzun uzun bakılamayan tuhaf gözleri vardı. Hacı Amca'nın kamyonetinin arkasında geldiği günü iyi hatırlıyorum. Çünkü kamyonet söğütlüğün oradayken bile görebiliyorduk onu. Bir köşeye yaslanmıyor, oturmuyor, kasanın ortasında öylece ayakta durmaya çalışıyordu. Cüneyt'in kolundan çekip indirdiği, indirildiği yerde öylece kalan, ileri geri tek adım atmayan bu kızı çok yabancılamış, çok acayip bulmuştum. Kimse tanımıyordu onu. Nereden getirdiğini soranlara bıyık altından, gevrek bir gülüşle cevap veriyordu Hacı Amca: "Uzaktan... Kafdağı'ndan." Hacı Amca'ya bunu söyleten neydi bilmiyorum, ama gerçekten de masal dağının perilerine benziyordu Ceylan. Hacı Amcaların beslemesi gibi bir şey oldu. Evin bütün işlerini gördü, bütün çocuklarına, hayvanlarına, bahçedeki sardunyalara, kümese, mutfağa, yaseminli avluya hep o baktı.

Hacı Amca'nın tek oğlu ve evin tartışmasız prensi Cüneyt'in o ara hali hal değildi. Beş yaş büyüktü benden, yaz başında rakıyla tanışmış ve bu ilk merhabadan ikisine de hayır gelmemişti... Bir keresinde traktörü hendeğe yuvarlamış, bir kere de ilçedeki manifaturacının getirdiği üç aylık kirayı sarhoş kafa, kim olduğunu hatırlamadığı birilerine borç diye vermişti. Aklını başına devşirip durulacağı da yoktu, her gün yeni bir vukuatı işitiliyordu köyde. Hacı Amca'nın, o yaşında yeniden kolları sıvayıp oğlunun açtığı delikleri tıkamak için kaçağa ağırlık verdiğini hatırlıyorum. Köyde bu sanatın beş adamı varsa, Samet Abi'yi üç saymak lazım. Hacı Amca yeniden kaçağa girince, Samet Abi çit yamamayı, odunculuğu bıraktı. Karşılaştığımızda, "Artık sadece kaçağa gidiyorum," demişti. "Para lazım."

Para annesi içindi. Herkesten yaşlı olan bu kadın, ben kendimi bildim bileli hastaydı. Evde bir başına oğlunu bekliyordu. Bu dünyada anasının halinden çok üzen, korkutan bir şey yoktu Samet Abi'yi. Çünkü kadıncağız bir defasında tuvalete gideyim derken kilimin kıyısına devrilmiş, Samet Abi gelene kadar orada öylece yatmıştı. Bir keresinde onu baygın buldu Samet Abi, bir keresinde de yatakta az doğrulup oturmuş, Ceylan'ın elinden çorba içiyordu. Ona çorba getirmek kızın kendi aklıydı. Yaşlı kadının evde yapayalnız kaldığını, çünkü Samet Abi'nin akşam karanlığı inerken çıkıp tan ağarırken döndüğünü görüyordu. Zira Samet Abi'yi izlemek gibi bir alışkanlığı vardı. Ama hiçbirimiz bunu bilmiyorduk. Zaten Ceylan'la ilgili hiçbir şey bilmiyorduk ki...

Çileci derlerdi, bir Feryal Abla vardı. İsmi cefalı hayatından, acılı geçmişinden falan değil, mesleğinden geliyordu. Örgü örer, nakış işler, mekik sarardı Feryal Abla. Değil köyde, ilçede, Antep'te bile müşterileri vardı. Hacı Amca'nın büyük kızı kocaya varacağı zaman bu çileci Feryal'e neler neler işlettiler... Feryal de o ara bunların

evinden çıkmadı. Sonra da uzun uzun o evde olanlardan ve bilhassa da Ceylan'dan bahsetti. "Garibin teki," diyordu. "Kaç yaşında olduğunu bilen var mı?" Feryal'in etrafını saran kadınlar birbirine bakıp dudaklarını büküyordu. Ailesini, kimlerden olduğunu, nasıl bu kadar sessiz ve itaatkâr olduğunu kimse bilmiyordu. "Ah, ah..." diyordu Feryal, "yüzü değil, bahtı güzel olmalı insanın. Gün doğmadan başlıyor didinmeye, gece yarısına kadar da dur yok, durak yok. Yoruldum demez, susadım demez... Hacı nereden bulup getirdiyse onu..." "Kafdağı'ndan," diye tekrarladığımı hatırlıyorum kendi kendime. Ne de olsa, köydeki herkes gibi benim de Ceylan hakkında cevabını bildiğim tek soru buydu.

O sıra Hacı Amcaların evinden bize de iş çıktı. Samet Abi ayarlamıştı bunu. Sabah erkenden büyük bahçede buluştuk. Kardeşimi önüne kattı Samet Abi, ona akçaağacın nasıl budanacağını, gül fidanlarının nasıl dikileceğini gösterecekti. Öğlen olduğunda işi kolaylamıştık bile. Arka bahçede bir yandan odunları diziyor, bir yandan da mutfakta dönüp duran Ceylan'ı gözlüyordum. Çileci Feryal'in dediği gibi, bir köle miydi bu kız? Suratından bir şey anlamak mümkün değildi. Eğilip kalkarak, çekip uzanarak iş görüyordu. Birden arkasında yeni bir suret belirdi. Cüneyt sessizce içeri süzülmüştü. Kıyılmış soğanları kızgın yağa yetiştirmeye çalışan Ceylan, onu hiç fark etmedi. Cüneyt'in istediği buydu zaten, arkasından yaklaşıp belinden kavrayıverdi kızı. Ceylan öyle korktu ki avazı çıktığı kadar bağırarak tencereyi devirdi. Tenceredeki kızgın yağ, olduğu gibi üstüne döküldü, kollarına, boynuna yapışıp kaldı. Yine de bütün kuvvetiyle itti Cüneyt'i ve yaralı bir hayvan gibi bir kez daha bağırdı. Oğlanın anası, bismillah, deyip bahçedeki sedirden kalkana kadar, Samet Abi'nin içeri daldığını, Cüneyt'i yakaladığı gibi duvara attığını gördüm; oğlan duvarda ağzını kanattı. Fakat anası

mutfağa girince işin rengi değişti. Ceylan'ın suratına indirdiği tokat yetmez gibi, iki taşın arasında Samet Abi'yi de evden kovdu kadın. İşte o aralık, sığındığı köşede başını kaldırdı Ceylan ve Samet Abi'ye fısıldadı: "Kurtar beni."

O güne kadar Ceylan'ı tanıyamadığını söylemişti Samet Abi. O, gözyaşları arasında, "Kurtar beni," diyene kadar... Yıllar önce, buğulu camın arkasında gördüğü yüz, aklında dönüp dolaşıp Ceylan'ın yüzüne tık diye oturmuştu. "Gözümdeki perde kalktı," diyordu. Beyaz kelebekler yoktu, uyuyan siyah dağlar yoktu, ama o Ceylan'dı işte! Sonra da başka bir şey düşünemediğini ben biliyorum.

Samet Abi, bütün bunları kelimesi kelimesine köye anlattıysa da, kimse kulak asmadı. İşin kötüsü, Ceylan da, onun dediklerinden bir şey anlamıyordu. Olup bitenleri hatırlasın, diye Samet Abi birçok yol denedi. Meyve veren, su veren o uğursuz kadını anlattı, içinde oturduğu karanlık arabayı, takım elbiseli damadı... Olmayınca, bir kâğıda kargacık burgacık bazı suratlar çizdi. Ceylan, hiçbirini tanımadı. Fakat Samet Abi bir sayrıya tutulmuş gibiydi; elini kolunu sallayarak konuşuyor, bazen sesi de yükseliyordu. Kız, fena halde korkuyordu bunlardan. Kalkıp gitmek istiyor, gözlerini başka yerlere çeviriyor, sonra başını korkuyla iki yana sallıyordu. Daha ısrar edince, ağladı sesli sesli. "Ama kaçmadı," diyordu Samet Abi, "çok korktu, ağladı, ama kaçmadı!"

Ne olursa olsun, bundan sonra yakınlaşmaya başladılar. Artık Hacı Amcaların evine girip çıkamıyordu Samet Abi. Fakat sık sık, ortada hiçbir şey yokken birden bastıran büyük bir istekle Ceylan'ı görmek isterdi. O zaman arka bahçeye bakıp kızı beklerdim. Çamaşır sermeye, çöp dökmeye, tulumbadan su çekmeye çıktı mı, hemen Samet Abi'ye ses ederdim. İkisi bahçe demirini aralarına alıp sessizce konuşurlardı. Bazen de kuyu başında buluşurlardı ya da bağ yolunda... Bir araya geldiklerinde köylü gözünü

onlara dikiyordu. Çünkü konuşan sadece Samet Abi değildi, görünüşe bakılırsa Ceylan da ona bir şeyler anlatıyordu. Oysa kimse Ceylan'ın ne düşündüğünü bilmezdi. Pek az konuşurdu ve söyledikleri hep gündelik şeylerdi. Kızın ağzındaki soluğu merak eden ahali, Samet Abi'nin ona anlattıklarıyla hiç mi hiç ilgilenmiyordu. Çünkü söyleyecekleri baştan belliydi; o, mutlaka düğün alayını gördüğümüz geceden ve beyaz kelebeklerden bahsediyordu.

O tuhaf geceyi beraber yaşamış olsak da, beyaz kelebekler Samet Abi'ye ait bir hikâyeydi. Bizim köyden belki Van Denizi'ne kadar herkese tek tek anlatmıştı bunu. Bu kadar ısrarla anlatmasına, iki kelimede bir durup yeminler etmesine rağmen kimseleri inandıramayışının nedeni ise hikâyenin kendi değil, kuyruğuydu.

Arabanın buğulu camında kendisine yalvaran o yüzü gördükten sonra, büyük bir öfke ve hırsla yeniden tepeye koşmuştu Samet Abi, öyle diyordu. Arabada gördüğü kız gelin melin değil, düpedüz bir tutsaktı. Kim bilir neden ağlaya ağlaya o arabaya tıkıştırılmıştı... Samet Abi'nin içi içini yiyordu; köyden adam toplayıp geri gelmeyi ve gece göğünü tümünün başına yıkmayı kuruyordu. Fakat tepeye tırmanırken, belki kayalara çöken karanlık uykudan, belki öfkesinden, hırsından olmadık bir iş gelmişti başına. Söylediğine bakılırsa ellerinden başlamıştı bu. Tırmanırken tutunduğu uykulu, siyah kayadan birdenbire beyaz ışıltılar dağılmıştı. Bunlar havada biraz asılı kalmış, sonra etrafını sarıvermişti. Şaşkınlıkla başını kaldırdığında üstünde dönen belki yüz, belki beş yüz kelebekle karşılaşmıştı Samet Abi. Evet, kelebekler! Fakat bildiğimiz gibi değilmiş bunlar. Gece ışığında bile ipek gibi ışıldıyorlarmış. Samet Abi, aman diyemeden o beyaz bulutun içinde kayboluvermiş.

Tekini, tekinsizi bilen bir adam olsa üç Kulhü, bir Elham okur, bizi de önüne kattığı gibi koşa koşa köye götürürdü. Ama yanımıza döndüğünde sadece acele et-

memizi söylemişti. Yerimizi bellemek için biraz daha tırmanıp etrafa bakmak istiyordu. Kardeşimi omzuna yükledi, çuvalları da bana, sekiz-on metre tırmanıp aşağıdaki düzlüğe baktık. İşte korkunun hası o anda başladı.

Tepenin aşağısında, arabaların, düğün alayının olması gereken yerde kimsecikler yoktu. Aklıma gelen başımıza gelmiş, o uğursuz kocakarı herkesi ve her şeyi alıp yerin dibindeki cehennemine dönmüştü. Çünkü düzlük bomboştu. Arabalar, adamlar kaybolmuştu, aşağısı hiç insan ayağı değmemiş gibiydi. Ne diyeceğimizi, ne yapacağımızı bilemeden sessizliğin içinde bir an durduk. Geriden nehrin siyah uğultusu geliyordu. O zaman kardeşim, Samet Abi'nin gömleğini çekiştirdi, "Hâlâ anlamadın mı?" dedi, "İnsan değildi onlar, biz cinlerin düğününe denk geldik!" Korkudan çenesi takırdıyordu.

Köye dönünce üçümüz bir ağızdan, bağıra çağıra başımıza gelenleri anlattık. Gençlerden bazıları Samet Abi'yle yola düştü. Fakat elleri boş döndüler. Bundan sonra da kimse bize inanmadı. Arka arkaya duran arabalara, uykulu, siyah kayalara, hele de beyaz kelebeklere...

İşte uzaktan da yakından da yalana benzeyen hikâyenin tümü bu. Doğruya doğru, kelebekleri biz de görmedik. Ama inanmamak için yeter mi bu? Ben, Samet Abi'nin söylediği her kelimenin doğru olduğunu biliyordum. Fakat köylüden bir kişi çıkıp da kafa yatırmadı bunlara, masal deyip, hikâye deyip geçtiler. Yedi-sekiz yıl öncesinde kalan bu hikâye nihayet unutulmaya yüz tutmuşken, Samet Abi şimdi yeniden ortalığa atılmış, bu defa da arabadaki kızın Ceylan olduğunu haykırmaya başlamıştı. Ahali, yaygaraya pabuç bırakmadı. "İnsan yorulmaz mı yahu?" diyorlardı, "Kimsenin inanmadığı bir hikâyeyi anlatmaktan?" Şaşırıyordum, çünkü Samet Abi'nin yorulduğu, usandığı görülmüş bir şeymiş gibi söylüyorlardı bunu. Onun en ağır yükleri taşıdığını, en uzağa

gittiğini, mayınların arasında kuşlarla seksek oynadığını bilmez gibi... Şimdi inandığı hikâyeyi anlatmaktan mı yorulacaktı bu adam? Haklıydım, sonbaharda Hacı Amca birdenbire ölüvermese, Samet Abi'nin susacağı yoktu...

O ara, Cüneyt rakıyla ahbaplığı ilerletmiş, ildeki pavyona alışmıştı. Bu müdavimlik sadece rakının marifeti değildi; Cüneyt pavyonda bir kadına tutulmuş, hatta feci halde âşık olmuştu. Kadın birkaç kadehte feleği şaşan bu yeniyetme delikanlıyı olmadık yer ve durumda bırakıyor, ama her defasında parasını son meteliğine kadar cebe indirmeyi ihmal etmiyordu. Daha kış çıkmadan Cüneyt, Hacı Amca'nın yokluğuna sırt verip olağanüstü bir borç yaptı kendine yeni aşkından. Bunların nasıl ödeneceğini ayık olduğu vakitler düşündüğü oluyordu, ama düşünmek kâfi değildi. Beklenmedik bir tesadüfe, şansa, bir alicengiz oyununa ihtiyacı vardı Cüneyt'in.

Tesadüf denen şeyler tuhaftır. Çok iyi gizlenir, kendilerini hiç sezdirmezler. Cüneyt'in başına gelecek olanı da bizim köyün aşağısındaki ovada gününün dolmasını bekliyordu. Nihayet bir zaman sonra ovadan bir araba çıkıp geldi, Cüneytlerin evinin önünde durdu. Biri yaşlı üç adam besmeleyle indiler. Aşağı köyün ağasının yolladığı elçilerdi bunlar. Ağa, Ceylan'ı kuma almak istiyordu. Kızın kimsesizliğini bildiği için yüzgörümlüğünü, çeyizini, Cüneyt'e ödeyeceğini bildirmiş, daha ilk görüşmeye önemli bir miktarda para göndermişti.

On dokuzuma girdiğim yıldı. Artık ben de sınıra gidiyordum, kaçağa. O sene sekiz-on günü Samet Abi'yle Şam'da geçirdik. Arapça konuşmaya başlamış, devriyenin, mayının yerini bellemiştim, bu nedenle yalnız geçtim sınırı. Döndüğümde kardeşimi Cüneytlerin bahçesinde buldum. Eski tahta merdiveni balkona dayamış, yıllar önce diktiğimiz gülleri buduyordu. Ağanın Ceylan'a talip çıktığını, paralar gönderdiğini, Cüneyt'in se-

vincini, ferahlığını hep o anlattı. "Ceylan ne yaptı," dedim, "gelin olacağını öğrenince?" "Avluya çıktı öylece durdu," dedi kardeşim. "Sonra?" "Sonrasını bilmiyorum. Tekinsizdi, tuhaftı, bir daha ona bakmadım," dedi. Hemen o gün, Cüneyt'in ağaya haber gönderdiğini duyduk; "Hayırlı olsun," diyordu. Düğün bir haftaya kurulacaktı.

Halbuki Samet Abi Suriye'den dönmeden, kına yakıldığı gece, evin bütün camlarını indiren Ceylan, bağıra bağıra kendini duvarlara çarptı. Cüneyt'in annesi, kınaya gelenler, ev ahalisi, kim var kim yoksa üstüne çullandılar, ama elini kolunu tutup durdurmayı beceremediler. Kız az daha duvarlara vura vura öldürecekti kendini. İşin kötüye gittiğini anlayınca Cüneyt'in anası düğünden vazgeçtiğini söyledi ona. Ceylan o zaman durdu, elini alnına götürdü ve saçlarından sızan kanı gördü.

Anasına darıldı ve o geceden sonra tuhaf bir biçimde içine kapandı Cüneyt. Kimselerle konuşmuyordu. Halini görenler düğün derneğin peşini bıraktığını sandılar. Fakat sadece farklı bir yol seçmişti Cüneyt. Öfkeden içi içini yerken, her nasılsa bulduğu bir akıl aydınlığında ikna etmesi gereken kişinin Ceylan değil, Samet Abi olduğuna karar vermiş, sabırla bekleyip Suriye'den döndüğünde ayağının tozuyla çağırmıştı onu. Giderek fenalaşan, konu komşunun eteği altında yolunu bekleyen anacığından açtı lafı. Niyeti hem yaşlı kadına hem de Samet Abi'ye iyilik etmekti. Samet'in yükü ağırdı. Bu yüzden Cüneyt, her şeyi bizzat üstleneceğini söyledi. Yaşlı kadın şehre götürülecek, doktor ne derse ilacı, yemeği ona göre verilecekti. "Parayı pulu düşünmek yok," dedi. "O kadarı bizde var çok şükür," dedi. "Ben her şeyi halledeceğim," dedi. "Yalnız, sen de Ceylan'ı kenara çek, konuş. Kuma gidecek, bunu aklına soksun. Yoksa ne kendimize bakabiliriz ne anana. Yolu yordamı sana kalmış. Artık aranızda hangi dil geçiyor, kim söylüyor kim dinliyorsa,

her şey o ayarda olsun. Sen dersen kabul eder."

Yalan yok, dediklerini de eksiksiz yaptı. Daha Samet Abi, olur yaparım demeden, yaşlı kadın hususi arabalarla şehre götürüldü. Doktorlar alıkoymuştu onu. Hastanede bakılması lazımdı. İşte o gece konu komşu, Samet Abi'yle Ceylan'ı avluda gördüler. Yaseminlerin altında öylece duruyorlardı. Sonra Samet Abi konuşmaya başladı. Ben geldiğimde sözü yarılamış olacak, çünkü Ceylan'ın bakışları kırılmış, güzel başı öne eğilmişti. Evet, elleri fena halde beyazdı ve yüzü... Gözlerinin dibi görünmüyor ve içinde bir yerde bir kuyu varmış gibi soluk alıp veriyordu. Samet Abi o büyük soruyu sorduğunda, "Gidecek misin ağaya?" Ceylan, usulca başını salladı. Bahçe kapısının tıkırtısıyla hep birden irkildik. Gelen Cüneyt'ti. Samet Abi, dönüp ona baktı, sonra Ceylan'ın yaptığı gibi başını salladı usulca. Halbuki olacakları bilse, Ceylan' dan ayırmazdı gözlerini. Çünkü Samet Abi'yle Ceylan' ın, birbirlerini dünya gözüyle son görüşleri oldu bu.

Düğünden önce, Cüneyt pavyonda büyük bir kavgaya girdi. Eve kan revan içinde döndüğünü söylediler, fakat umurunda mıydı bakalım? Oradan buradan parayla adamlar tuttuğunu, birileriyle ödeşmek için hesap yaptığını duyduk. Fakat kendi de, hesabı da yavaş kaldı. O daha belini doğrultamadan, belki alacaklıları, belki hesaplaşmayı düşündüğü kabadayılar, velhasılı kim olduğu belirsiz silahlı birileri, gece vakti evi bastılar. Ceylan'ın düğününe iki gün kalmıştı. Kopan patırtıya konu komşu dışarı fırladı. Kapıyı silahlı adamlar tutuyordu; kimseyi yanaştırmadılar. Evden parlayıp azalan ışıklar vuruyordu dışarı. Işıkların altında odalardan odalara savrulan gölgeler seçiliyordu. Birileri jandarmaya haber etti.

Samet Abi, uzun zamandır olduğu gibi o gece de ortada yoktu. Yaseminli avludaki konuşmadan sonra, kaçağa gitmeyi bırakmıştı. Bahçeye, inşaata, işe gitmeyi bırakmış-

tı. Uyumayı, uyanık kalmayı bırakmıştı. Duyduğumuz kadarıyla hastanede, annesinin yanında kalıyor, geceleri çıkıp tanımadığı şehrin, tanımadığı köşelerinde kayboluyordu. Köyle selamı sabahı kesmişti. Herhalde hiçbir şey bilmek istemiyordu. Bu yüzden Cüneytlerin evinin delik deşik edildiğinden, beraber diktiğimiz güllerin aldığı derin yaralardan ve Ceylan'ın başına gelenlerden haberi olmadı.

Silahlı adamlar gecenin içinde birden peyda olmuştu. Ev ahalisinden onların gelişini gören tek kişi Cüneyt'ti. Komşu bahçeye atlayıp saklandı. Alacak verecek için bir kuruşu yoktu; her şey birkaç gün sonraki düğüne, Ceylan'a bağlıydı. Bu nedenle karanlık adamlar avludaki çimen çiçeği çiğneyerek eve girerken, Cüneyt, arka bahçede tulumbadan su çeken Ceylan'ı kaptığı gibi kaçırmış, kamyoneti ilçenin dışına sürmüştü. Çıldırmış gibiydi; küfrederek gaza basıyor, aynadan geriyi kolluyordu. Üç-dört kilometre sonra anca aklı başına geldi. Sağına soluna bakmadan savrularak geri çevirdi kamyoneti, eski değirmene sürdü.

Değirmen köyün dışındaydı. Sahipleri çıkıp gittiğinden beri, su taşıyan çarklar kara gölgelere dönüşmüş, kalın duvarlara küf yürümüştü. Burada görülmek korkusu olmayacağını, doğru bir karar verdiğini hemen anladı Cüneyt. Fakat Ceylan avazı çıktığı kadar bağırıp kendini yerlere atarak zaten zor olan işi iyice yokuşa sürüyordu. İşte o vakit, Samet Abi'nin dünya âleme yaydığı masal geldi Cüneyt'in aklına. Değirmenin ağır kapılarını kapattı. Gölgelerin içinde, kızın kopardığı feryatlara aldırmadan usul usul yeniden anlatmaya başladı hikâyeyi. Kız susup kendini dinlesin istiyordu. Onun için siyah nehri bir çavlan, uykulu kayaları dağ yaptı. Bütün köyün üstüne atıp tuttuğu şeyleri eklemekten de çekinmedi. Ceylan'ın aslında kim olduğu, geldiği yer, evi, vatanı... Hepsi, ama hepsi işte bu masalda gizliydi. Neden kimseye benzemiyordu Ceylan? Neden kimsenin dilini anlamıyor, kimsey-

le arkadaşlık edemiyordu? Çünkü, gecenin köründe birden ortaya çıkan o düğün alayı normal bir şey değildi. Su kıyısında ve gece vakti toplaşmalarından belliydi ki, Ceylan ve ailesi cinler taifesindendi. İnsana tıpatıp benzeyen bu mahlukların su kıyısında toplaştığını, düğün dernek kurduğunu herkes bilirdi. Ceylan'ın gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Oysa Cüneyt'in korkuya, hayrete, akıl karışıklığına falan vakti yoktu, evdeki silahlı adamları düşünerek acele ediyordu. Samet'i sevdiğini bildiğini söyledi sabırsızca. Eğer onunla olmak istiyorsa, söylenenleri harfiyen yapmalıydı. Burada, hiç ses çıkarmadan beklemesi gerekiyordu. Gidip Samet'i getireceğini söyleyen Cüneyt, sözlerinin etkisini anlamak için bir an sustu. Çektiği ya sabırlar, döktüğü diller işe yaramış, kız nihayet durulmaya başlamıştı. Kendini yere atmalar, havaya sallanan tekmeler, avazı çıktığı kadar bağırmalar kalmamıştı. Artık sadece ağlıyor ve burnunu çekiyordu Ceylan. Onu inandırdığını fark edince rahatladı, güvenle yerinden kalktı Cüneyt. Fakat o kalkınca Ceylan da kalktı. O kapıya yürüdü, Ceylan da peşinden. Cüneyt çaresiz geri döndü. Kızı burada tutmanın yolunu bulmak için ne yapacağını düşünürken, bir köşeye atılmış boş un çuvallarını gördü.

Hemen en büyüklerinden birini çekip kendi üstüne ölçüledi. Sonra, "Uyu!" dedi Ceylan'a. "Ben Samet'i getirmeye gidiyorum. Uyandığında yanında olacak. Ama önce gözlerini kapatman lazım." Bu sözler, Ceylan'ın kilitlerini çözdü. Bedeni, çoktandır yolun sonuna geldiğini söylüyordu. Gözleriyle birlikte aklını da kapattı, başından geçirilen çuvala ses çıkarmadı Ceylan, ana rahmindeki bebek gibi, uysalca kıvrılıp yattı. Öyle ki, aklındaki itiş kakışa, elindeki titremeye rağmen çuvalı bağlayıp değirmenden çıkması on dakikadan fazla vaktini almadı Cüneyt'in. Acele ediyordu ve haklıydı. Verilmiş randevusu vardı; kamyonete atlayıp eve döndüğünde, yaseminlerin

gerisinde pusulanan ölüm, avluda onu bekliyordu.

Ceylan'ın o beyaz çuvalın içinde yatarken neler düşündüğünü kim bilir... Ama geçmişi hayal etmediği kesin. Çünkü geçmiş yoktu, Hacı Amca'nın kamyonetinin arkasında belirivermeden öncesi yoktu. Cüneyt'in söyledikleri doğruydu, her zaman herkesten farklı olduğunu düşünmüş, yıllarca, kalbinin yanı başında hissetmişti bunu. Acaba gerçekten de cin peri taifesinden olup da su kıyısındaki esaretinden kaçmış olabilir miydi? Belki geçmişini unutmuş, insanların arasında geçirdiği onca yılda cinliği, periliği kaybolmuştu? Ne olursa olsun, değirmenin sessizliğinde gözlerini açtığında bembeyaz bir kabuğun içinde buluyordu kendini. Kolları, bacakları hareketsizdi. Kozasının içinde daha da büzüldü. Dişini sıkacak, gerektiği kadar bekleyecekti. Başına gelecekleri biliyordu; bazı bacakları düşecek, karnından yenileri çıkacak, ellerinin tümü yok olacaktı. Ama hiçbirini umursadığı yoktu, çünkü hepsinden sonra, karanlıkta bile ışıldayan beyaz kanatlar belirecekti omzunda. O vakte kadar dişini sıkıp gözlerini kapalı tutmak gayretindeydi. Sonra kozasını yarıp çıkacak ve usulca fısıldayacaktı Samet'e: "Ben beyaz kelebeklere inanıyorum."

Jandarmanın köye yetişmesi iki saati buldu. Onların gerisinde de ilçenin korucuları koşuyordu. Aslında, herkes çok geç olduğunun farkındaydı. Evdeki canhıraş çığlıklar kesilmiş, göz kırpan ışıklar kararsızlıklarından vazgeçip tümden sönmüştü. Cüneyt'in kamyoneti sokağın başında, çek kapısı açık duruyordu. Evden beş, avludan bir ceset çıktı. Ceylan hariç hane halkı tamamdı. Komşulardan biri. "Aklı yarımdı," dedi Ceylan için. "Kim bilir nereye saklanmıştır..." Jandarma ortalığı iğne iplik aradı. Bahçeleri, komşu evlerin çevresini, ahırı, kuyuları, ağaçların tepelerini bile fener ışığında taradılar. Fakat kimsenin aklına eski değirmen gelmedi.

O gecenin sabahında, Samet Abi köye döndü. Anasını

birkaç gün önce şehirde toprağa verdiğini öğrendik. Fakat sanki şehirden değil de başka bir dünyadan gelmişti Samet Abi. Cüneyt'in borçlarını kapatıp düğün dernek yaptığını, yaseminli avlunun aşağı köyden gelenlerle dolup taştığını, Ceylan'ın çoktan gelin gittiğini sanıyordu. Evin yerinde duran yıkıntıyı görüp olup bitenleri öğrenince oradan oraya koşturmasını, köylünün eline sarılıp Ceylan'ı soruşunu bugün gibi hatırlıyorum. Madem ölüsü bulunmamıştı, o halde bir yerlerde yaşıyordu Ceylan! Onu hayatta tutan bu düşünce oldu, yoksa acıdan bir köşede kıvrılıp kalacak gibiydi. Hemen kıyı bucak aramaya koyuldu. Fakat aramak dememeli buna. Bir şeye kapılmıştı, sürükleniyordu. Kuyu başı, asma bağı, çıkmaz patikalar, sınır boyundaki mağaralar... Bir sayrıya tutulmuş gibi, her taşın altına bakıyordu. Aramaya çıktığı bir gün geri gelmedi. Çok geçmeden, başına bir iş gelse duyardık, diyen ahali, ilçeyi terk ettiğine inandı. Elbette herkes bu tekinsiz hikâyenin bitmesini istiyordu. Beyaz kelebekler masalı çoktan masallıktan çıkmış, köyün lanetine dönmüştü. Hikâyeden geriye bir tek kişi kalmamış, lanet, ismini bildiği herkesi yok etmişti. Anam kardeşimle bana sarılıp şükürler ediyor, kardeşim duasız adım atmıyordu. Ben, Cüneytlerin evinin yerinde duran yıkıntıya, bahçedeki tulumbaya, sınıra uzayan toprağa bakıp Samet Abi'yi düşünüyordum.

Neden bilmem, ona inanmaktan hiç vazgeçmedim. Belki siyah dağlar yine yolu saklamış, belki beyaz kelebekler gelip görüşünü kısaltmıştır, diyordum. Başına bir iş gelseydi, aklımda onun durduğu yerde bir karanlık olurdu. Fakat aksine büyük bir rahatlama hissediyordum. Göze görünen ve görünmeyen her şeye inanmamak gerektiğini öğrenmiştim. Samet Abi'yle Ceylan'ın, bu kambur biçilmiş, dar dikilmiş hikâyeden gece yardımıyla kaçıp kallavi bir masalda yeniden canlandıklarını düşünmeden edemedim.

ÇÖL GEMİLERİ

Çocukluğum sarışın bir kadının şakaklarında geçti. Bugün gibi hatırlıyorum, sanırım bir ağaca veya bodur bir çalıya yaslanmış, bir hikâye anlatıyordu. Başımı dizine koymuş, yüzüne bakıyordum. Altın sarısı kâküllerine gölgeler düşüyordu: Ne yaparsam yapayım gözlerimi ondan ayıramıyordum. Bir keresinde elimi tutup, "Beni unutma," demişti, "sakın unutma." Sonra usulca avuçlarımı öpmüştü.

Hayat, başka birinin giysileri gibi duruyordu üstünde. Biçimsiz, uygunsuzdu. Oturuşu kalkışı bize benzemezdi. Duaların, ilahilerin bir kelimesini bilmez, oruç tutmazdı. Sadece anneme ve babama değil, aşiretin, kabilenin tümüne yabancıydı. Benden başka kimseyle oturup konuştuğunu görmedim. Herkesin kendinden farklı olduğunu biliyor, bir tek benim başka dünyadan gelmeme aldırmıyordu. Yalnızlığına çok alışmıştı. Konakladığımız vahalarda, düzlüklerde, hızlıca çadırın, hayvanların işini bitirir, sonra hemen ortadan kaybolurdu. Onca zaman çölün ıssızlığında bir başına ne yaptığını merak eder, peşine takılırdım.

Fakat biraz daha büyüyünce çölün hiç de tenha bir yer olmadığını fark ederek şaşırdım. Yanımız sıra yürüyen kervanlar, çok uzaktan, tepelerin gerisinden sesi ge-

len motorlu arabalar vardı ve hepsi insanlarla doluydu. Sanki yerinde duran bizdik. Çünkü bir yerlerden gelen, bir yerlere giden ve geri dönmeyen onlardı.

Böylece gitmek kelimesinin bizim için ne kadar anlamsız olduğunu düşünmeye başladım. Yerleşmeden dolaşmak inadının da insanı bir başka hayata sabitlediği kimsenin aklına gelmiyordu. Develerin, hecinlerin sağına soluna dizilip gidiyormuş gibi yapıyorduk. Aslında bir yere gittiğimiz yoktu; aynı çölün aynı vadilerinde dolaşıp duruyorduk. Güneş aynı yerden batıyor, rüzgâr aynı tepelerden geliyordu. Vahaların hepsini tanıyorduk; çadırı nereye kuracağımız, ocağı nerede yakacağımız belliydi. Ayağındaki zincirle birkaç adım atabilen tutsaklar gibiydik. Fakat Mari, "Ben göçebe değilim," derdi. "Göçebe olanlar Havva, Ahmed ve diğerleri. Ben sadece yolcuyum." Gitmek istediğini söylemekten çekinmiyordu. Sadece henüz yolu bulamamıştı. Konakladığımız her yerde uzun uzun etrafı dolaşması, tenha mağaraları, ağaç kovuklarını, gölge düşmemiş tepeleri kollaması hep bu yüzdendi. Aradığı yola açılabilecek her kuytuya bakıyordu. Elbette ben de onunla gidecektim. Çünkü, çölün arkasında gizlenen bir dünya vardı. Çıktığımız uzun yürüyüşlerde, "İşte burası," diyeceği, "Geldik," diyeceği ânı kollardım. Gideceğimiz yerin bir deniz kıyısı olacağını düşünürdüm hep. Dalga seslerinin arasında durup denize bakacaktık. Rüzgâr, yüzümüzde, kalbimizde dolaşacak, çöldeki yangının izlerini tek tek silecekti. Buradan kaçmak fikri aklıma ilk o zaman girmiş olacak...

Fakat kaçmak deyince küçüklüğümde tanık olduğum bir olayı hatırlarım. Çadırımızı yeni kurmuş, Mari'yle su almaya gidiyorduk. Ötede, kumu delerek yaklaşan iki atlı belirdi. Az sonra arkalarındaki toz bulutuna gizlenmiş başka atlıları gördük. "Kaçak!" diye bağırıyor, elleriyle öndekileri gösteriyorlardı. Bizim aşiretin gençleri

karşılarına çıkıp öndeki iki atı devirdiler. Mari hemen eliyle yüzümü kapattı. Görmemi istemediği biri var sanmıştım, oysa kaçanlar da kovalayanlar da bizden değildi. Hiçbirini tanımıyorduk. Elbirlik edip önlerini kestikten sonra adamlara soru soran olmadı. Toz bulutundan çıkan atlıların, o iki adamı karga tulumba alıp götürdüğünü duydum. "Zorbalar," diye fısıldamıştı Mari. Gözlerim kapalıydı, ama yüzünde yaşlar olduğunu biliyordum.

Pek çok yolculuk yapmış, fakat bizim gibi hep aynı yerde dolaşmaktansa yüksek dağlara, ormanlara, göl kıyılarına gitmişti Mari. Bulutlu vadileri, keçiyollarını avucunun içi gibi biliyordu. Sadece bir kez gördüğü deniz, onca yolculuk içindeki en önemli ânıydı. Onca yolculuğun içinde bir kez gördüğü deniz aklından çıkmıyordu. Anlattığı her hikâyede biraz rüzgâr, evin yolunu arayan çakıltaşları ve denizyıldızları olurdu. Bunlar gökteki yıldızların aynısıydı, sadece suyun içinde yaşıyorlardı. Hiç evcil değildiler. Bazen kaçıp gece göğüne saklandıkları olur, fakat onları hemen ayırt eden gökyüzü, kışın sessizce hepsini yeryüzüne yollardı. Onca zaman gecenin içinde bekleyen yıldızların rengi solar, kırmızıdan beyaza, bembeyaza döner, gece vakti uzak şehirlerin üstüne usul usul dökülürlerdi. İşte böyle müthiş hikâyeleri vardı Mari'nin. Nerede olursak olalım baş başa kalacak vakit buluyorduk. Çadırın arkasına gölgeye oturur, elimize geçen her şeyden küçük şehirler kurardık. Bunlar hep denize bakan şehirler olurdu. Mari'nin sadece bir kez gördüğü Hayfa'ya benzeyen şehirler. Sonra küçük gemiler yapardık. Her gemiyi rüzgâra tutar, doğruca Hayfa'ya gitmesini söylerdim. Rüzgâr onu kaldırıp uçururken, Mari nedenini anlamadığım bir hüzünle arkalarından bakardı.

Nihayet bir gün, buradan gitti Mari. Yola çıkışını iyi hatırlıyorum. Adeta nefes almadan ağlıyordu. Hali hiç de beklediğim gibi değildi. O kadar üzgündü ki, neden

bensiz gittiğini sormaya bile cesaret edemedim. Ağır ağır uzaklaşırken yüzü hep bize dönüktü. O zaman ben epey küçüktüm ve kardeşlerim henüz doğmamıştı. Babamın kucağında durmuş onlara bakıyordum. Bedeninin peşinden gitmek istemeyen o yüzü, Mari'nin bana bıraktığını, böylece onu asla unutmayacağımı sanmıştım. Fakat her şey büyük bir hızla eskiyip döküldü. Zamanla onu tamamen kaybettim. Şimdi artık, sadece altın kâküller var aklımda ışıldayan.

Babam, kalp kırıklığından öldüğünde on sekizime girmiştim. Üç tüfeği ve dede yadigârı bir kılıcı vardı. Tüfeklerden biri çok eskiydi, kılıçla beraber çadırın başköşesindeki sandıkta dururdu. Kucağında patlayan o oldu işte. Sahibinin kendisini sevgiyle okşayıp temizleyişine aldırmamış, büyük bir gümbürtüyle omzunu parçalayıp dağıtmıştı. Babam kuvvetli bir adamdı, onu öldüren yarası değil, tüfeğin ihanetiydi aslında. Uykusuz geçirdiği bir gecenin ardından merhem kokulu yatağında doğrulmuş, başından ayrılmayan annemin dışarı çıkmasını istemişti. İkimiz yalnız kaldığımızda, "Öğrenmenin vaktidir," dedi ve annemin kalktığı minderi işaret etti bana. Yanı başına oturup bana anlatılan sayısız hikâyeden birini dinlemeye koyuldum. Güzel bir hikâye değildi. İhtiyar bir adamın ölümüyle başlayıp üst üste yığılan yalanlarla sürüyor, bir ana-oğulun koparılışıyla bitiyordu. Kısa, hoyrat bir hikâyeydi, fakat sihrine diyecek yoktu doğrusu... Bu hikâyeyle bildiğim bütün anlamlar değişti, kilitler ters döndü. Babamın sözleri bittiğinde içimde başka biri varmış da gözlerimden bakan oymuş gibi durup aşireti seyrettiğimi hatırlıyorum.

Hayatım zannettiğim şey, koskoca bir yalandan ibaretti aslında. Bana ait değildi. Kazıkları alelacele çakılmış bir çadır gibi getirip tepeme kuruvermişlerdi onu ve şimdi artık yıkılmak üzereydi. Bu işi yapanlar, kurdukla-

rı kötürüm hikâyenin orasında burasında beliren kamburları hiç umursamadılar. Onlar için yalanların, yalnızlığın, anasızlığın bir önemi yoktu. Parçalanmış hayatlara dönüp bakamayacak kadar meşgul ve önemliydiler. Yüksekçe bir yere oturmuş kuralları yazıyorlardı. Bunlara uymamız, söyledikleri yerde durup söyledikleri yerde koşarak yaşamamız gerekiyordu. Kurallar insanlardan daha değerliydi. Ve o kadar alışıldık bir şeydi ki, artık kimse sonuçlarla ilgilenmiyordu. Herkes aynı suçun ortağıydı çünkü, yan yana durup susarak yaşayıp gidiyorlardı. Buraya kadarını kolaylıkla çözmüştüm, fakat benim cevap aradığım asıl soru şuydu: Ben de bu oyunun parçası olacak mıydım? Kaçakların arkasından bağıracak mıydım örneğin? Veya peşlerine düşüp yakalayacak ve enselerine çöküp bekçisi olduğum kuralların karşısında eğilmelerini mi sağlayacaktım? Bir gün karşı çadıra da esir bir kız gelirse ne olacaktı? Ne yapacaktım?

On dokuz yaşımı bitirdiğim gün, "Bizim erkeğimiz sensin," dedi Havva. Babamı öldüren tüfeği getirip kucağıma bıraktı. Silahları kuşanmanın, aşirette söz sahibi olmanın vakti gelmişti. Ateşin önünde oturuyorduk; kardeşlerim imrenerek bakıyorlardı bana. Havva, babamı düşünerek ağlıyordu. Bana anlattığı sırrı, aklımdaki muazzam karışıklığı bilmiyordu. Oysa aradan geçen bir seneye rağmen bir türlü kendime gelememiştim ben. Havva konuşurken ocağın alevi titremeye, kardeşlerimin yüzü turuncu ışığın altında büyüyüp küçülmeye başladı. İçimde bir yer acıdan kavruluyordu. Çadıra girdiğimi, bir köşeye kıvrılıp uyuduğumu hatırlıyorum. Uyandığımda, yaşlı bir kadının gözlerinin içinde duruyordum. Doğrulmaya çalışınca bıçak gibi ağrılar saplandı göğsüme, inleyerek yastığa yığıldım. Neyim vardı bilmiyorum, ama galiba yaralıydım. "Gecenin en koyu yerinden rüyanın kuyusuna atlamışsın," dedi kadın. "Uykun pek köhney-

miş. Hiçbir yere tutunamadın, gözünün arkasındaki delikten düşüp yuvarlandın. Kendi dünyanda değilsin artık, Araf'a takılıp kaldın."

Haklıydı. Mari'nin hikâyesini öğrendiğimden beri, hayatla aramdaki bağlar incelip azalmış, giderek içimi büyük bir boşluk kaplamıştı. Kâğıttan gemiler yapıyor, her birini uzun uzun seyrediyordum. Parmaklarımı açıp rüzgâra bıraktığımda uçup gidiyorlardı. Ama nereye? Gözlerimi kapatıp aklımı gemilerin peşine takınca fısıldadıklarını duymuştum. Kendileri gibi, benim de buradan gidebileceğimi, hatta mutlaka gitmem gerektiğini söyleyip duruyorlardı. Dediklerine bakılırsa, bugüne kadar öğretilenden başka bir yol seçmek mümkündü.

İşte bu yüzden, şimdi kumların üstünde usul usul yol alıyoruz. Havva'ya ve kardeşlerime veda edip aşiretten ayrılalı iki gün oldu. Uzakta parlayıp sönen seraplar var. Bunların bazılarının gerçek vahalar olduğundan eminim. Atımın ayaklarının altında birbirinden ayrılan binlerce patika görüyorum. Düşünüyorum da... Bence kum tıpkı hayata benziyor. Üstüne işaretler, levhalar koymak mümkün değil. İnsanın kendi yolunu kendinin çizmesi gerekiyor. Fakat o kadar zor bir iş değil bu. Çünkü her yan kumla kaplı olsa da, güneşin nereden doğduğu bellidir. Çünkü aklın karşısında kayboluş da şans da önemini kaybeder.

Çok geçmeden benim gibi birileriyle karşılaşacağımı biliyorum. Çölde at süren çok insan var. Koskoca aşiretin içinde onca yalnızken, ıssız çölün ortasında insanlara ve hayata bu kadar yakın hissetmek ne tuhaf. İçimi rahatlatan, çocuk gibi sevinmeme sebep olan bir şey bu. Şu sivri kayaları geçtiğimden beri eski, güzel bir şarkıyı mırıldanarak küçük kelebeklerin peşinde at sürüyorum. Epeydir içimde büyük bir aydınlık var.

Yeni bir hayat kuracağım ben. Kurgulu düzenleri

değil, vicdanı ve umudu kutsayan gerçek bir hayat. Bunu yapabileceğimi biliyorum. Eğer taş üstüne taş koymayacaksak, omuzlarımızdaki kuvvet ne işe yarar? Birbirimizi yerden kaldırmayacaksak, neye uzanacağız bu kollarla? Merhamet bile hatırımıza gelmeyecekse, içimizde oturan iyiliğin anlamı ne?

Ben, olması gerektiği gibi bir hayat inşa edebilirim. Boyumdan büyük bir işe kalkıştığım yok; insan zaten hünerlidir. Ölümün üstüne bile umutlu, yeni bir dünya kurabilir. Ta başında yaptığı gibi... Evet, ta başında bu düzeni kuran Tanrı değil, insandı. Buna kanıt arayacaksak kendimize bakmamız yeter. Eğer bu dünyayı kurup yaratan Tanrı olsaydı, şimdi onu bu kadar incitip kanatmaya bizim gücümüz yeter miydi hiç?

AH, SENİ BAHTSIZ YALNIZ

"Yüce Tavus, avucumun içinde tuttuğum bu aydınlığı iç. Bana da böyle aydınlık bir kalp ver. Çünkü yalnızlık, bırakıldığı yerde büyüyor..."

Dua ederken görülmek iyi değildir. Güneşle arana kimse girmemeli. Eğer saklandığını zannederek çalıların içinde beni gözetleyen şu meraklı adam gibi birileri duaya tanık düşmüşse, rükû etmeden kalkıp gitmek gerekir. Ben de öyle yaptım. Fakat adam da peşime takılmaz mı! Çalıların içinden çıkıp apar topar yanıma geldi. Tane tane konuşuyor, yolunu kaybettiğini, şehre dönmek isterken bana rastladığını söylüyordu.

Sınırdan dün gelmişler. Otel inşaatında çalışacakmış. Söyledikleri zor anlaşılıyor. Çünkü dilimizi bildiğini zanneden bu akılsız, her şeyi aynı kelimelerle anlatıyor. Ara sıra kendi de gülüyor buna.. O zaman iş değişiyor işte... Çocuksu, taşkın bir heyecan beliriyor yüzünde, hafifliyorum, tuhaf bir biçimde içim rahatlıyor.

Aklımda dolaşanları fark edince hemen bir dua okudum. Boş bulunmuş olacağım; bizden olmayanın gülüşünü akılda tutmak münasip değildir. Yarı yola gelmeden de ayrıldım ondan. Fakat ne zaman arkamı dönüp baksam, durduğu yerden bana bakıyordu. Aklımdaki karışıklığı atmak için bütün gün iş gördüm, geç vakit, salın-

caklı bir uykuya dalmışım. Sabah uyandığımda değişen bir şey yoktu. Bıraktığım yerde, aklımın kuytusunda oturuyor, ne zaman dönüp baksam durduğu yerden bana bakıyordu. Duadan sonra biraz sokaklarda dolaştım. Otel inşaatı bize yakın, biraz yukarıda kalıyor. Yine de istemesem geçmezdim önünden. "Ah Yüce Melek... Bana yol göster. Bak, adımlarım şaşıyor."

İnşaat büyük, çok büyüktü, giderek de yükseliyordu. Tahta paravanın eksik dişlerinden içeri baktım. Demir direklerin, kalasların ucundan tutan adamlar, karıncalar gibi gidip geliyordu. Kendi başına işleyen makaralar vardı, bunlar aşağıdan gelenleri alıp yukarıdaki kuyulara atıyordu. Dönüp duran dev kazanları uzun küreklerle karıştırdıklarını gördüm. Toprağa açılmış çukurlarda buğusu taşan bir şeyler kaynıyor, başında bekleyenler buğunun içine çuvallar dolusu toz döküyorlardı. Erkeklere ait kaba saba bir büyü alanı gibiydi burası. Zaten az sonra, "Afsun!" diye bağırdı biri. Sese doğru dönerken kalbim aklımı zorluyordu, adımı unutmamıştı.

Üstünde kül rengi bir tulum vardı. Alelade cümlelerle konuştuk. Birbirine anlatacağı her şeyi bitirmiş insanlar gibi sıradan, basit şeyler söyledik birbirimize... Her kelimenin ardından gülüşünü kolluyordum. Yine de gözümün kuytusunda yan yana dizilen işçileri görecek kadar aklım başımdaydı. Elindeki çuvalı, tuğlayı bırakanın bize bakmaya başladığını fark edince gitmem gerektiğini anladım, hemen ayrıldım oradan. Daha üç-beş adım atmıştım ki, birilerinin etrafını sardığını ve ona alçak sesle bir şeyler söylediklerini gördüm. Dediklerini anlamıyordum ama aradan bir sözcüğü seçip aldı aklım: "Yezidi." Bunu söyleyen adamın uzattığı parmağın ucunda durmuş onlara bakıyordum.

Çünkü bize Yezidi demeyi severler. Oysa biz kendimize Azday deriz; Ezidi deriz; ah seni bahtsız yalnız de-

riz... Herkes Yüce Melek Tavus'a değil de ismi uzak olsun, o fena meleğe taptığımızı zannedcr. İşin aslını da merak eden olmaz. Bizi incitmek baba geleneğidir. Bazen uzaktan taş atanlar, geçerken küfredenler olur. Bizde küfretmek, sövüp saymak yasaktır. Cefaya tahammülle yükümlüdür Ezidiler, karşılık veremeyiz. Kendileri gibi vaftizimiz, helal ve haramımız olduğunu bilmezler. Halbuki biz de oruç tutar, dua ederiz. Herkes gibi, Yüce Rabb'in, insanı yarattıktan sonra Başmelek'i çağırıp ona secde etmesini istediğine inanırız. Fakat, "Senden başkasına tapmak sana eş koşmaktır," diyen Melek, insana secde etmemiş, Yüce Rabbim de onu lanetlemiştir. Zavallı Melek o kadar üzülmüş, o kadar ağlamış ki, gözyaşlarıyla tam yedi küp doldurmuş. Yüce Rabbim bunu görünce çektiği acıyı anlayıp insafa gelmiş, bağışlamış onu. Yedi küp gözyaşını da Cehennem'in ateşini söndürmek için muhafaza etmişler.

Onca okul okudum, onca şey gördüm. Tanrı'daki merhametin insanlardan beklenmeyeceğini artık biliyorum. Bir dahakine, daha iyi varlıklar olarak doğduğumuzda, bizden saymadıklarımızın canını yakmamayı, her şeyi kocaman bir bütün olarak sevmeyi öğreneceğimizi biliyorum. Fakat o vakte kadar, güneşle yeryüzü arasında saklanacak bir köşe bulmak ne kadar zor... Birkaç gün duaya gitmek dışında evden çıkmadım. Bazen iş görüyor, bazen de kâğıtlara kelimeler çağırıp kopardıkları yaygarayı seyrediyordum. Avluya bir gölgenin sızdığını, yanıma kadar geldiğini fark etmedim. Fakat bedeni olan, tutup dokunmaya muktedir bu gölge, koluma uzanıverdi. Kül rengi tulumu yoktu ve gülümseyişi tümden kaybolmuştu. Yine de onu karşımda etten kemikten görünce ne yapacağımı bilemedim. Her nasılsa oturduğumuz evi bulmuş, her nasılsa bahçe duvarını aşıp kimselere görünmeden yanıma gelmişti! Sanki ondan korkup bağıracakmışım gibi eliyle ağzımı kapattı, "Ses çıkarma," dedi. "Yardım istemeye geldim!"

Yüzüne bakınca, asıl korkanın o olduğunu anladım. Elinden tutup incirin altındaki mindere oturttum. Güneş aklını başından almıştı. "Kaybettim!" diyordu, "Bulamıyorum!" Nefesi sıklaşmıştı, art arda anlamsız şeyler söylüyordu. Buralarda yeniydi, yolunun çöle düştüğünü, serap gördüğünü, düşle gerçeği karıştırdığını anladım. Su verdim, fakat içemedi. Başına gelen her ne ise gerçek olduğundan emindi. "Sen bilirsin mutlaka," dedi. "Etrafında beyaz parmaklıklar var, arasından çalı gülleri taşıyor! Kıyısına kadar gitmiştim, fakat şimdi bulamıyorum! Bana yardım et! Çöldeki ormana gitmem gerek!"

Eski bir betik var, "Hey yaralı, yaralarından yana nasılsın?" diye soran... O tuhaf anda düşünebildiğim tek şey buydu. Çünkü aklım olmadık yerden karışmıştı. Kesik kesik anlattıklarının, tekrarlayıp durduklarının anlamsız şeyler olmadığını fark edince avlunun taşları gözümün arkasında dönmeye başladı. Derince içimi çektiğimi, fakat soluğumun boğazımda duraksadığını hatırlıyorum. Bu oldu, incirin kıyısına düşüp bayılıvermişim.

Çünkü zaten söylediklerini anlamaya başlayınca aklıma karıncalar üşüşmüştü. Son duyduğum, Deli Orman' dan bahsettiğiydi. Evet! Beyaz parmaklıklarla çevrili o yerin adı Deli Orman'dır. Bir vahaymış eskiden, ama zamanla suyunun çekildiği, ağacının, yeşilinin dökülüp gittiği söylenir. Bileni, hatırlayanı kalmamıştır, sadece annemin yazdığı hikâyede adı geçer. Bu dev ormana deli denmesinin sebebi, aklını başına toplayıp varlığa veya yokluğa bir türlü karar verememesiydi anneme göre. Annem, Deli Orman'ın tanrısal bir ada olduğuna inanıyordu. Ona kalırsa, Tanrı her tür hayvan ve bitkinin mevcut olduğu bu bahçeyi Nuh'un gemisi gibi, âlemi yeniden yaratmak için kullanacakmış. Bu nedenle içindeki her şey, hayvanlar, bitkiler, insanlar tepeden tırnağa iyilikle, aşkla, merhametle doluymuş.

Annem kaybolduktan sonra, giysilerimin arasında defterini bulmuştum. Sanki hep oradaymış gibi, basma elbiselerle yaşmakların arasına girmiş bekliyordu. Kiraz sandıktan çıkan defterdi bu; içinde kurumuş kalmış bir reyhan yaprağı vardı ve sadece iki sayfası doluydu. Hikâyeyi oradan, belki bin kere okumuştum. Sitare gittikten bir yıl sonraydı.

Annem de unutamamıştı Sitare'nin gidişini. Ama başka türlü bir acıydı onunki. Çocuğunu vermiş olmak düşüncesi gölge gibi ayakucuna tutturulmuştu ve gittiği her yere geliyordu. Düpedüz delilik alametleri göstermeye başlayınca aklındaki yıkıntının arasında bir an durup kendine bakmış ve gitmesi gerektiğine bile isteye karar vermişti. Herkes bir kazaya uğradığına ve geri geleceğine inanıyordu. Yıllarca beklediler onu. Nihayet bir gece, iç odadan babamın hüzünlü sesini duydum. "Bundan böyle pirimsin, şeyhimsin," diyordu. Karısının geri dönmeyeceğine, gecenin bir vakti onu ne ikna etmişti bilmiyorum, ama birden kesinlikle anlamıştı bunu. Gecenin sessizliğinde, ta uzaklara gönderdiği sözcüklerle, törelere uygun şekilde boşuyordu annemi. Halbuki ben baştan beri biliyordum. Dönmeyecekti o. Yoksa defterini geride bırakmazdı. Besbelli sözcükleri emanet etmişti bana. O kısacık öykü, aslında bir vasiyetti. Zaten yaşasa hissederdim. Şimdi düşünüyorum da, uzun zamandır annem de, tıpkı Sitare gibi bir öykünün kelimelerinden ibaret aklımda.

Bir sabah duaya çıktı ve geri gelmedi annem, hepsi bu. Çıkıp geldiğimiz yeni köyde yaşıyorduk... Şimdi büyüdü, tepenin arkasındaki şehirle birleşti, ama o zamanlar korkunç derecede uzak, sessiz, yalnız bir yerdi: yapayalnız. Babam, halam, onun ölü kocası ve artık hırkanın cebinden düştüğüne kesin gözüyle baktığım Bedir'in hayali, bana yetmiyordu. Sınırdan, Sitare'den daha da uzaklaştığımızı düşünmeden edemiyordum. Dönse bile bizi bula-

mazdı ki... Uzun uzun bakıyordum sarı topraklara. Her şey aynı gibiydi, ama Sitare yoktu, annem yoktu, rüzgâr bile esmiyordu doğru dürüst. Bizim köyün fırtınası, yağmuru geride kalmıştı. Halbuki sarı toprak inat etmiş, daha biz yolu bitiremeden gelip köyün altına serilmişti. Babam beni attan indirdiğinde, ayağımın altındaki topraktan başka tanıdığım hiçbir şey olmadığını anlamıştım. Annem gittikten sonra, tepelere bakarken de hep sarı toprağı düşünüyordum. Bu kadar inatçı olduğuna göre belki annemin ve Sitare'nin de peşini bırakmamış, onların da gittiği yere gitmişti? Şu anda da bir ucu onlara değiyordu belki? Fakat yine de, bilhassa geceleri kalbime batan bir yalnızlıkla uyuyordum. Bir gece düşümde, demirden yapılmış üç dağın ortasında buldum kendimi. Bütün yollar itinayla kapatılmıştı. Ayağımın dibinde kumdan yapılmış bir ırmak akıyordu. Düşte de olsa, böyle bir şeyi ilk defa görüyordum; uzanıp bir avuç aldığımda, annemin sesiyle fısıldadı ırmak: "Senin değil, benim düşüm bu. Bu acıdan kurtulmazsan, sarı toprağın üstündeki ölü kurda döneceksin. Düşlerimden çıkıp Deli Orman'a gitmelisin."

Kendimden geçmeden önce, "Hey yaralı!" diye seslenen o eski betiği hatırlamama şaşmamalı. Gözümü açtığımda ara vermeden ismimi tekrarlayan o adamın gözbebeğinde kendimi görsem de, düşündüğüm tek şey, "Çöldeki orman..." diye inleyişi olmuştu. Yıllardan sonra, hayatlardan, ölümlerden, sınırlardan sonra avluya sızan bu yedi kat yabancı adam, Deli Orman'ı soruyordu bana. Düşüp bayılmama şaşmamalı, ölebilirdim bile! Keşke annemin öyküsünden, Sitare'den ve demir dağlardan bahsedebilseydim ona, söyledikleriyle beni ne hale getirdiğini anlatabilseydim. Ama bu mümkün değil. Çünkü biz Ezidi'yiz, bizden başkasına sır vermeyiz. Yalnızlık bizim kanımızda var.

DELİ ORMAN

Ben hikâyemi tane tane anlatacağım.
Çünkü tıpkı böyle yazmanı istiyorum, tane tane.
Temmuz akşamıydı.
Dağların ufalanıp kuma karıştığı bir yerdeydim.
Araba, köhne yolu yiye yiye bitiremiyordu.
Taş bir köprü vardı.
Durduğumuz her yerde yüzümüzü yıkıyor, su içiyorduk.
Temmuz akşamıydı.
Temmuz öğlenini hayal etmek bile istemiyorduk.
Şehre girince nispeten serin, bir taş eve götürdüler bizi.
Pencereden karşıki evin gölgeli avlusu görünüyordu.
Taşlıkta bir incir ağacı ve bir zakkum vardı.
Bir kız, zakkumun altına oturmuş ceviz dövüyordu.
Başını kaldırınca yüzündeki dövmeleri gördüm.
Yanağında ve alnında eski, sessiz harfler uyuyordu.
O, Afsun'du.
Tek bakışla gözlerimden aklıma girdi.
Pencerenin kıyısına sindim, bütün gece boş avluyu gözledim.

Gün doğmadan incirin kıyısında belirdi.

Sessizdi, kapıyı çekip çıktı.

Sokakları geçtik, evleri geçtik...
Sisli bir patikadan tepelere yöneldik.
Güneş doğarken bir şey duymuş gibi duruverdi.
Soluğumu tutup çalılara sindim
Yüzünü göğe çevirmişti, sonra gözlerini kapayıp ellerini açtı.
Güneş ona bir şey der gibiydi.
Afsun onun dediklerini avuçlarıyla dinler gibiydi.
Yine de gördü beni.
Güneşe çevirdiği avuçlarını öptü.
Arkasına bakmadan patikaya doğru yürümeye başladı.
Bıraksam o sisin içinde kaybolacaktı.

Hasretle, öncesi ve sonrası yokmuş gibi sevdim onu. Gördüğüm kimseye benzemiyordu. Belki kendinden, belki isminden, onunla adım adım yürüyen, gittiği yere gelen bir sihir vardı. Yüzü güzeldi, yüzünde onunla birlikte gülüp konuşan dövmeleri güzeldi. Söylediği her şey güzeldi. Söyleyişi, sesi güzeldi. Aklım başımdan gitmiş olacak, daha ikinci gün ustabaşına fısıldadım: "Beni hesaba alma."

Sonrasını serkeş bir koşu saymalı. Sorup dinlediklerimden, yolda çevirip kulağımı bükenlerden öğrendiğim o ki; beraber olmamız imkânsızdı. Kız Yezidi'ydi. Bir kayanın arkasında işini görmeyeceksem, orada burada karşısına çıkmanın, konuşmanın âlemi yoktu. Onlar konuştukça içime bir zehir yayıldı. Söylediklerini, söyleyişlerini hepsini unutmak istiyordum. Aklımda sadece Afsun olsa, ne güzel olurdu. Onu gözümün önüne getirmesi kolaydı, ama bakalım gel desem gelir miydi benimle? Peki nereye gidecektik? Her yerde o güzel dövmelerini

tanıyan birileri çıkacaktı. Kendimi bu tuhaf memleketin kırına bayırına vurdum. Terk edilmiş eski yolları, evleri, çöle inen sokakları keşfedişim böyle oldu.

Akşama doğru şehri bitirmiş, çölün kıyısında yürüyordum. Sınırdan iki, belki üç kilometre ötede... Eskiden de telin öteki kıyısında yürürdüm böyle. Ama o zamanlar farklıydı. Mayını, devriyeyi, askeri seçerdi gözüm. İşin içine aşk girince insan görüşünü kaybediyor. Ne kadar dolaştığımı bilmiyorum, bir süre sonra bir gariplik baş gösterdi. Güneşi bölen lekeler belirdi etrafımda. Yüzüme bir şeyler çarpıyordu. Başımı kaldırınca, güneş gözümü aldı. Seçebildiğim kadarıyla beyaz, bembeyaz kelebekler sarmıştı etrafımı, başımda dönüyorlardı. Kovalamaya çalışarak birkaç adım attım. Fakat giderek çoğaldılar, ellerimle yüzümü kapatıp olduğum yere çöktüm. Binlerce kelebek dönüp duruyordu başımda. Kendi sesleri yoktu, varsa da ben duymuyordum, ama kanatları sanki içimde çarpıyordu. İnsanın görüşüyle birlikte aklını da kaybetmesi ne tuhaf... Yine de önce Samet Abi geldi aklıma. Demek gerçekten vardı bunlar! Çölle dağın arasında bir yerde, insanı tanımayan, aydınlığı, karanlığı, sınırı tanımayan binlerce beyaz kelebek yaşıyordu! Az sonra da nedensiz bir telaşa kapıldım. Üstüme bir bulut gibi çökleneceklerini, nefessiz kalacağını düşünüp yerimden kalktım. Elimi kolumu sallayarak körlemesine bir koşu tutturdum. Taşlara, kayalara takıldığımı, çölün ortasında bir dereden geçer gibi ayaklarımın suya girdiğini, yüzümü, kollarımı çalıların çizdiğini hatırlıyorum. Paldır küldür bir yerlerden yuvarlandım.

Gözümü açtığımda yüzümü kollarımla kapatmış, bebek gibi büzülüp yatmıştım. Sırtımı bir parmaklığın sert demirine verdiğimi fark edip kalktım. Kelebekler gitmişti, çölün ortasında bir başınaydım. Parmaklıkların arkasında yeşil otların tutunduğu kahverengi güzel bir

toprak vardı. Halbuki ben bileklerime kadar kumun içindeydim. Parmaklık sınır gibiydi; kum, bıçakla kesilmiş gibi kıyısında bitiveriyordu. Düştüğüm hayreti anlatamam, içeriden dev bir orman taşıyordu. Göze görünen her şeye inanan biri olmadığımdan, kalkıp parmaklıkları yokladım. İçeriden yaprakların, çiçeklerin kokusu geliyordu. Bir zakkumla ökseotunun arasında çalıların seyreldiği yere koşup içeri baktım. İşte şaşkınlığın, hayretin hası orada başladı. Çünkü içeride Samet Abi, bir asma kütüğünden üzüm kesiyordu. Yüzünün yarısı gölgede kalmıştı, yine de yaşlandığı seçiliyordu. Saçlarında aklar, yüzünde çizgiler vardı. Avazım çıktığı kadar bağırdım. Fakat beni duymuyordu. Zaten az sonra kucağındaki üzümlerle ormanın içinde kayboldu.

Parmaklığın kıyısında koşmaya başladım. Bir kapı, bir açıklık, girilecek bir yer bulmak için... Beyaz parmaklıklar öylece uzayıp gidiyordu. Kumlara batıp çıkıyordum, ter içinde kalmıştım. Güneş batana kadar koşup durdum. Fakat karanlık arttıkça vaha küçülmeye, çöl büyümeye, kum çoğalmaya başladı.

Şehre nasıl döndüğümü bilmiyorum, vakit gece yarısını geçiyordu. İncir ağacının uyuduğu afsunlu avluyu seyrettim karanlıkta. Başıma gelenleri ona anlatabilseydim keşke... Ertesi gün yine gittim çöle. Fakat ne kelebekler vardı ne orman. Sonra ertesi gün ve daha sonraki gün... Kaç günü böyle geçirdim bilmiyorum. Sonunda kumun kıyısına oturup düşünmeye başladım. Çöl, boylu boyunca yatıyordu karşımda ve değil o dev ormanı, küçük bir çalıyı gizleyecek bir tepecik bile görünmüyordu. Bütün bunları uydurmadığımdan emin olabilir miydim? Serap görmediğimden? Yıllardır Samet Abi'yi özleyip duruyordum. Şimdi çölün sıcağıyla, Afsun'un hayaliyle birleşen aklım bana bir oyun etmiş olamaz mıydı? Neye inanacağımı bilemiyordum, düşünüp bekledikçe aklım-

daki illet büyüyordu. Nihayet o akşam, korkudan soluğum kesilse de, aramızdaki duvarı aşıp incir ağacının kıyısından zakkumlu avluya süzüldüm. Tek çare yardım istemekti.

O, benim kadar korkmuyordu belli ki. Anlattıklarımı pek dinlemeden serap gördüğümü söyledi bana, aklımda bir şeyler kurduğumu, başıma güneş geçtiğini... O zaman ellerini tutup yalvardım. Gördüklerimi tane tane anlattım. Beyaz parmaklıkları, gerisindeki buğulu ormanı! Ben anlatırken, Afsun derin derin içini çekiyor, aklı karışmış gibi eliyle başını yokluyordu. Sonra güzel gözleri sessizce kapandı ve şaşkınlığımı taçlandıran bir kımıldanışla olduğu yere düşüp bayıldı. Yeniden gözlerini açtığında kötü bir düşten uyanır gibiydi. Ne gördüğünü, ne olduğunu söylemedi, ama bir şey onu razı etmişti. Ertesi gün, Deli Orman diye isim taktığı o büyük vahayı aramaya beraber çıktık.

Birlikte tepeden çöle inişimizi hatırlıyorum. Her yer ışıl ışıldı. Ne yana gideceğimizi, ne yapacağımızı bilmiyorduk, epey yürüdükten sonra bir çalılıkta durduk. "Çöle inmeden son yeşillik," dedi Afsun. Tek ses duyulmuyordu. Bizden başka kimse yoktu. Sadece ikimizdik. Tanrı'nın yeni insanlarıydık biz ve iki nehir arasındaki bu kutsal topraklara bırakılmıştık. Kırgınlıklarımız içimizi yakıyordu, ama merhametliydik ve tepeden tırnağa aşkla dolu... Tanrı bu kırgınlıkları onaralım, diye zakkumlu avluyu göstermişti bana. Uzanıp yüzüne dokundum, gözleri doluverdi. Zavallı küçük... Sarıldım, yüzünü boynuma gömdü. Kalbi yerinden çıkmış benim gövdeme girmiş gibiydi. İki kalbim vardı artık, ikisi de Afsun varken atıyordu. Dudaklarında bir kıpırtı sezdim, ya dua ediyor ya şarkı söylüyordu. Gözlerimi kapattım.

Uyandığımda güneş alçalmıştı. Afsun kollarımdaydı, kirpiğinin ucundaki yaşlar kurumuştu. Tatlı bir gü-

lümseyişi vardı, dövmeleri huzur içinde uyuyor, siyah saçlarının üstünde küçük bir kelebek ışıldıyordu. Derken omuz başına da bir kelebek kondu. Üstelik hemen arkasında bir tane daha duruyordu. Başımı kaldırdığımda üstümüzde dönüp duran yüzlerce kelebek gördüm. Usulca uyandırdım onu ve beyaz bulutu gösterdim. "Tıpkı o günkü gibi," dedim, "koş!" El ele koşmaya başladık. Yine de az sonra etrafımızı sardılar, attığımız adımı göremiyorduk. Ayaklarımız dolanıp tökezleyince olduğumuz yere oturduk. Başımızı birbirimize gizleyip geçmelerini bekledik, gitmelerini... Ne kadar sürdü bilmiyorum, kanat sesleri kesilmeye, bulut aralanmaya başladı. O zaman başımızı kaldırdık. Yanı başımızda bir çift çizmenin üstünde sağlam bir gövde yükseliyordu, Samet Abi'ydi bu. "Geçen gün sesini duydum. Ama çınarların uğultusu sanmıştım," dedi. Beyaz parmaklıkların önünde duruyordu. Uzanıp kocaman elleriyle parmaklıkta bir kapı araladı ve içeri çekti bizi.

Kapı atlasağaçlarının gölgelediği bir taşlığa açılıyordu. Çalıbülbülleri ve bıldırcınların konduğu yüksek ağaçların arasından geçip içeri girdik. Şimşirler, zambakları gölgelemişti. Ortalık yerde, bildiği gibi akan pınar, sakin, küçük bir havuza doluyor, bir aynalıkavak, söğütlerin arasından bizi seyrediyordu. "Mevsimler birbirine karışmış," dedim kendi kendime, sanki ilk düşünülecek şey buymuş gibi. Geriden rüzgâr çanının şıkırtıları duyuldu. O zaman, ibrişim ağaçlarının arkasındaki evi fark ettim. Samet Abi fısıldadı: "İşte, Ceylan da geldi."

Onu yeniden gördüğüm ânı unutamam. Zaten kelebeklerden, bahçeden, olur olmaz kokulardan başım dönüyordu. Yıllar sonra Samet Abi'yi bulmuş, peşi sıra çölün ortasında peyda olan varlığı da yokluğu kadar belirsiz bir dünyanın kapısından girmiştim. Şimdi de, geçmişten gelen bir anı, günbatımının önünde durmuş gülüm-

süyordu. Bu kadın gerçekten Ceylan'dı. Beni hemen tanımıştı, fakat ben kıpırdayamıyordum ki... "İn, cin taifesinden değil korkma," dedi Samet Abi. "Hikâyenin aslı başka."

Ceylan, buranın eski ailelerinden birinin kızıydı, hiç kardeşi yoktu. Ana babası yaşlanıp elden ayaktan düşmeye başladığında ailenin arazileri giderek büyüyen bir sorun olup çıkmıştı. İhtiyar karıkocanın artık işine de, yemişine de yetişemedikleri sulak toprakları isteyen aşiretler sıraya girmiş, fakat ihtiyarlar, ata yadigârı topraklarını satmak istememişlerdi. Söylenenlere bakılırsa, küçük kızlarının yetişmesini bekliyorlardı. Ama o kadar vakitleri olmayacaktı. Dünya değişiyordu. Tehdit ve göz korkutmayla kapılara dayananlar, daha fazla uğraşmak istememiş, parayla pulla ikna olmayan ihtiyarları öldürdükten sonra Ceylan'ı da kaçırmışlardı. Niyetleri kendi oğullarıyla evlendirip ailenin mal varlığına kısa yoldan sahip çıkmaktı. Fakat devriyelerin peşlerine düşmesi hesabı karıştırdı; kaçırdıkları kızla beraber sınırı geçip izlerini kaybettirmeye çalıştılar. Sınırdan az sonra durdukları su kıyısında biz görmüştük onları. Samet Abi'nin ettiği yeminler, aralıksız anlattığı hikâye doğruydu. Gerçekten de o gece arabanın içinde gördüğü kız Ceylan'dı. Onu kaçıranlar, bir de bizimle uğraşmamak için düğün alayı yalanını uydurmuşlardı. Gece, bizden sonra bir yolunu bulup kaçmıştı Ceylan. Yol, iz bilmiyordu. Başına gelenlerden olacak, aklı oralarda fazla oyalanmamış, bir kuytuya girip saklanmıştı. Günlerce dağda bayırda dolanmış, Hacı Amca'nın homurtulu kamyonetiyle karşılaşana kadar aç susuz oradan oraya sürüklenmişti.

Samet Abi'nin, her yerde aradığı ve sonunda terk edilmiş değirmende hasbelkader buluverdiği Ceylan, hapsolduğu beyaz düşün içinde uyuyup uyanmış, dişini sıkıp kendine hikâyeler anlatarak onu beklemişti. Samet

Abi korku ve şaşkınlıkla çuvalı yırttığında, Ceylan hakikaten de kendini kozadan çıkmış bir kelebek sanıyordu.

"Başımıza gelenlerden sonra, bu dünyada işimizin bittiğini çok iyi anladım," dedi Samet Abi. "Ceylan kollarımda büzülmüş, küçücük yatıyordu. Şansımızı öte yanda deneyelim, dedim. Sınırı geçtik. Girdiğimiz ilk köyde Ceylan'ı hemen tanıdılar. Ailesinin arazisini gösterdiler bize. Altı da üstü de zengin bir toprakmış onlarınki, her santimini başka biri sahiplenmiş. 'Bir de çöle yakın bağ vardı,' dediler, biz de arayıp tarayıp burayı bulduk. Bu arazi Ceylan'ın... Eskiden bir vahaymış. Biz geldiğimizde kurumuş, yine çöle karışmıştı. Ama biz çapaladık, suladık, bulduğumuz her tohumu gömdük toprağa. Bu ağaçların büyüyüşünü gördük, santim santim. İşte bu orman, ikimizin avucundan çıkıp boy verdi. Yine de zor zamanlardı. Ceylan, iki yıl hiç konuşmadı. Yemek yemiyor, uyuyamıyor, her şeyden korkuyordu. Dışarıya bir parmaklık istedi; araziyi dört yandan çevirdik. Ondan sonra orman büyüdü; nerede bir yaralı hayvan, nerede anasız yavru bulduysak getirip içeri saldık. Şöyle tepelere doğru yürüsen geyik de bulursun, kaplan da."

"Kimse bilmiyor mu burada olduğunuzu?" diye sordum. "Bilenler unutuyor," dedi Ceylan. Gülümsüyordu. "Gelip geçenlerden ormanı görenler oluyor, fakat çoğu serap sanıyor. Bir de kelebekler var, yolu saklayan. Vadinin çöle değdiği yerde yaşıyorlar. Bahçe yeşerdiğinden beri iyice çoğaldılar. Daha önce de sizin gibi çıkıp gelenler oldu, ama bizi nasıl bulduklarını öğrenemedik," dedi, sonra o güzel başıyla az ötedeki adamı işaret etti.

O gösterene kadar fark etmemiştim. Evin önünde bir adam vardı. Görünüşe göre bir oduncuydu bu; ibrişim ağacını budamış, şimdi de altına oturmuş nacağı bileyliyordu. Yanında onunla birlikte çalışan sessiz bir kadın vardı. Adam uzanıp kadının alnındaki teri sildi. Bir-

birlerine bakışlarını görünce sevinçten gözlerim doldu.

"Bir dağ köyünde odunculuk yapıyorlarmış. Kulübeleri kuytudaymış, yine de birilerinin aklına düşmüşler. Silahlı birkaç adam çıkıp gelmiş bir gün, Azrail gibi dikilmişler başlarına. Kadının böyle sessiz, narin göründüğüne bakma. Kocasını dağın eteğindeki pusudan kurtaran, sonra geri dönüp ellerine geçmesin, diye evini ateşe veren o. Bir sabah kargaların bağırtısıyla uyandık. Yol gösterip çimenliğe götürdüler bizi. Karıkoca yaşlı çınarın kovuğuna sığınıp oturmuşlardı, üstleri başları kan içindeydi. Kadın yemenisiyle kocasının yaralarını sarmış, bekliyordu."

Şaşkınlıktan konuşamıyordum, Samet Abi'ye döndüm. Afsun'un yüzünde uyuyan harflere bakıyordu. Göz göze geldik. "Gitmeyin," dedi usulca. "Dışarısı çöl."

SON HİKÂYE

Bütün yaşadıklarımızı yazmak Samet Abi'nin fikriydi. "Bunları yaz Afsun," dedi. "Madem kelimelerin dilinden anlıyorsun, masalı yaz. Onun var olduğunu, fakat ürkütülmüş bir tay gibi hayattan kaçıp çöllere saklandığını yaz. Öyle bir anlat ki, herkes anlasın bunu.

Anlasınlar, çünkü Cennet'i Tanrı kurmayacak. Çünkü toprağı, ağaçları uyandıran biziz. Etrafına bak, bugün bir orman serinliğinde nefes alıyorsak, kendi gerçek masalımızı kurduğumuz içindir.

Hayat diye aklımıza kurdukları oyunu bozduk biz. Koşar adım tırmandığımız cinnetin ve Cehennem'in son basamağındaydık. Tabiatın bütün güneşleri batıyor, karanlık büyüyordu. Aşkımızdan olacak, el ele tutuşmayı ve derin bir nefes almayı akıl ettik. Tersine işleyen bir vaftiz gibi, bize verdikleri her şeyi çıkarıp orada bıraktık. Şimdi dönüp arkamıza baktığımızda dev bir yıkıntı görüyoruz. Yaşadığımız o yıkıntıyı yaratanlar, babasını öldüren çocuklardan, çocuğunu öldüren analardan çok, bunları hayatın gerçeği diye önümüze koyan ve kolumuz karıncalanmadan bakıp geçmemizi bekleyenlerdi. Her ölenle öldüğümüzü, ağacın, kuşun acısını topal bir bacak gibi içimizde sürüdüğümüzü anlamadılar. O zamanlar vicdanımız kuyruklu bir böcek gibi kalbimizi yiyordu.

Oysa, gerçekliğin bu kadar korkunç olması gerekmiyor. İnsanı şiddete bağlayan şey, kendi karanlık korkuları yalnızca. Biz, bedenimize işleyen acıyı bir gömlek gibi çıkarıp attık. Şiddetin aynası parçalanınca arkasından başka bir dünya çıktı, yaşamaya değer bir dünya. Burada birbirimize yaklaştığımızı, tutup dokunabildiğimizi ve artık korkmamıza gerek olmadığını gördük.

Hâlâ bir adım ötemizde, kum çağlayanlarının aktığını ve değdiği şeyi yakıp kuruttuğunu biliyoruz, ama korkmuyoruz artık. Aklımızın içindeki ağrı kayboldu. Biliyoruz ki, o yıkıntıdan kaçıp kurtulan sadece biz değiliz, dünyanın her yerinde bizim gibi insanlar var. Bir düşün; elinden tutup birbirini kum çağlayanlarına koyuvermeyen sadece biz olabilir miyiz? Sizin gibi yolcuların kapımızı çalmayacağını söyleyebilir misin? Bugün bu anda, çölde at süren kim bilir kaç kişi var...

İnsanlara, birbirinize güvenin, demek için yazacağız bunları. Merhamet, öfkeden daha kolaydır demek için. Yaz ki, güzel olan her şeye masal deyip geçmeyi aklın ölçüsü saymasın insanlar. İyiliğin masallarda uyuduğunu sanmasınlar. Akledip masalı yazan insan, onu getirip bahçesine de kuramaz mı?

Yaz: Hayatı, yüreğimizde bir ağrı gibi taşımak zorunda değiliz. Yaz da, iyi bir insan olmanın yetmediğini anlat herkese. Birbirimize karşı iyi olamadıktan sonra, yürekte uyuyan iyiliğin beş para etmediğini herkes bilmeli. Yaz: Bugün herkes yeterince incitilmiştir artık."

İşte kalemi elime alışım böyle oldu. Bizden öncekilerin yeşerttiği bir vahada başladım bu hikâyelere.

Yazmak uzun sürdü, çünkü birkaç satırdan sonra durup etrafa bakıyordum. Her şeyin rengi, tadı başkaydı. Merhametin, aşkın eli değmişti buraya. İnsanlar gelmiş, bütün kara gölgeleri silmişlerdi çünkü. Etrafımı saran ağaçların büyüdüğünü duyabiliyordum. Soluğumu tutup dinliyordum: Orman bir kalp gibi atıyordu.

Günlerce bana anlatılan hikâyeleri dinledim. Daha dün toprağı delen tek yapraklı reyhan dalının bile söyleyecekleri vardı. Hepsine söz verdim, hikâyelerinizi yazacağım, dedim. Fakat annemin sesiyle anlatacağım bunları. Böylece onun başladığı hikâyeyi bitirebilirim. Zaten Deli Orman'ı anlatmayı hak eden biri varsa odur. Üstelik olup biten bunca şeyi kâğıdın diline ancak o tercüme edebilir ve kelimeler onu dinlerler.

Ayşegül Çelik, öykülerindeki ruhsal çözümlemeleri ve geleneksel anlatı yöntemleriyle insanımızın bireysel, kültürel portresini çiziyor.

İki sayfa arasına bir reyhan yaprağı koyuyorum. Masalın ilk harfidir bu. Çünkü dev bir orman kuracağım onun altına. Okuduğun ilk satır, sabah güneşinin vurduğu buğulu bir patikaya götürecek seni. Ağaçlara dolanan çalı güllerinin, zakkumların arasından usul usul yürüyeceksin. Topraktan yükselen buğu, "Çınarları selamla!" diye fısıldayacak. O zaman durup etrafını saran ağaçlara bir daha bakacaksın. Bir daha ve yeni bir gözle. Nasıl dupduru bir mutlulukla topraktan fışkırdıklarına şaşıracaksın. Ağaç denen mucizeyi ilk görüşün bu olacak. Islak toprağın kokusunu içine çekeceksin. Çiy damlalarındaki güneş gözünü alacak.

Aynı nehirden sulanan geyikle kaplanı, gökte kol kola gezen güneş ve ayı görünce, burada geçer akçenin merhamet, dilin aşk olduğunu anlayacaksın.

Ayşegül Çelik'in 2010 Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne değer görülen öyküleri, masalsı bir dünyaya açılıyor. Yazar, düşten gerçeğe akan hikâyelerle masala adım attığını zanneden okuru, günümüzün şiddet dolu dünyasına çekiyor sezdirmeden. Binlerce yıllık Anadolu efsanelerinden şimdiki zamana, tanıdık hikâyelere yol alan *Kâğıt Gemiler* modern öykünün dilini, yapısını yetkin bir biçimde temsil ediyor. Hepsi masalın içinde, masal hepsinin içinde... Kapısından içeri girdiğiniz anda çıkmak istemeyeceğiniz bir dünya Ayşegül Çelik'in yarattığı...

Kapak resmi: HANS-PETER WIDERA

ISBN 978-975-07-1592-1

9 789750 715921

8 TL
KDV DAHİL